

Kdz.EREĞLİ REHBERLİK VE ARASTIRMA MERKEZİ

KAREGRAM

OCAK 2024

İÇİNDEKİLER

- ❖ ZAMAN YÖNETİMİ
- ❖ ZALİM İYİMSERLİK
- ❖ KARDEŞ KISKANÇLIĞI
- ❖ DİKKAT DAĞINIKLIĞI: YOĞUN BİLGİ ÇAĞINDAKİ ZİHİNSEL LABİRENT
- ❖ SİSİFOS'UN HİKAYESİ
- ❖ VERİMLİ DERS ÇALIŞMA
- ❖ EĞİTİM SÜRECİNDE AİLE KATILIMI VE EĞİTİMİN ÖNEMİ
- ❖ ÇOCUK EĞİTİMİNDE ETKİLİ SINIR KOYMA STRATEJİLERİ
- ❖ AKADEMİK BAŞARISIZLIK YAŞAYAN ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLAR
- ❖ KAYNAŞTIRMA/BÜTÜNLEŞTİRMEDE İŞ BİRLİĞİ
- ❖ OKULLARDA DANIŞMANLIK TEDBİRİ SÜRECİ
- ❖ ÖRGÜTSEL BAĞLILIK
- ❖ EĞİTİM ORTAMINDA KUŞAKLARARASI İKLİMİN ÖNEMİ
- ❖ AHLAKİ GELİŞİM YOLCULUĞU: KOHLBERG VE PİAGET PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ
- ❖ MERKEZİMİZDEN HABERLER

İMTİYAZ SAHİBİ

KDZ.EREĞLİ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ ADINA
KURUM MÜDÜRÜ
MUSTAFA SOLMAZ

EDİTÖRLER

AYDIN EKİZ

YAYIN KURULU

AYŞE KALO EFE
EMİNE ÖZCAN
NİHAT TOPAL
RAMAZAN YANIK
SEVDA EKİCİ
A. ÇAĞDAŞ BİLGİN
OSMAN DÜNYA
AYŞENUR TOPAÇ

Adres: Bağlık M. Hatip S. No:74
Kdz.Ereğli / ZONGULDAK

E-Posta: kdzeregliram@gmail.com

Telefon: 372-322 00 31

Web: <http://kdzeregliram.meb.k12.tr/>

SUNUŞ

2019 yılı ocak ayında "kurumumuza başvuranlara, bölgemizde olsun diğer yerlerde olsun çalışan değerli öğretmenlerimize ve takip eden tüm herkese faydalı olması amacıyla" diye başladığımız e-dergi çalışmalarımıza hemen arkasından gelen ve dünyayı ve ülkemizi etkileyen Covid-19 salgın sürecinde yaşanan pandemi sürecinde faydalı olmak için ikinci sayımız olan korona virüs özel sayısını Mart 2020'de ekledik.

Pandemi sürecinde devam eden uzaktan eğitim sonrası yaz aylarında azalan salgın durumu ile yüz yüze eğitime tekrar başlandı. Çok geçmeden artan salgın süreciyle Kasım ayında tekrar eğitim uzaktan yapılmaya başlandı. Tüm bu süreçte öğrencilerde oluşan rahatsızlık ve unutulmuş okul rutininin eksiklerini gidermeleri amacıyla Kasım 2020'de verimli çalışma ve zaman yönetimi konulu özel bir sayıyı ihtiyaca binaen çıkardık.

İki özel sayıdan sonra yayın rutinlerimize geri döndük dergimizin 4.ve 5. sayısından sonra altıncı sayıyla beraberiz.

Bu çalışmaya değerli katkılarıyla destek veren kurum yönetimine, özel eğitim ve rehberlik bölümünde görev yapan öğretmen arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Ayrıca kurumsal yayınımıza destek olmak üzere yazı gönderen Turgut Reis Ortaokulu rehberlik öğretmeni Barış BOSTANCI'ya, İhsan Yılmaz İlkokulu rehberlik öğretmeni Handan TOPRAK'a, Dikmen İlkokulu rehberlik öğretmeni Merve YILMAZ'a, Şahinde Hayrettin Yavuz Bilim ve Sanat Merkezi rehberlik öğretmeni Aysun KALINCI KARAGÖZ'e ve Ereğli Lisesi rehberlik öğretmeni Uğraş YAZILAN'a katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Kdz.Ereğli Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Rehberlik Hizmetleri Bölümü

ZAMAN YÖNETİMİ

Öğrenciler için zaman yönetimi, öğrencilerin günlük yaşamlarını düzenleyerek, öğrenme hedeflerine ve sorumluluklarına daha etkili bir şekilde odaklanmalarını sağlayan bir beceridir.

Hedef Belirleme:

Hedef belirlemek, öğrencilerin çabalarına odaklanmalarına, görevlerine öncelik vermelerine ve ilerlemelerini ölçmelerine yardımcı olduğundan eğitimin çok önemli bir yönüdür. Hedefler kısa vadeli veya uzun vadeli olabilir ve "Bir matematik testini en az %85 puanla geçmek" gibi spesifik ve ölçülebilir veya "Okuduğunu anlama becerilerimi geliştirmek" gibi daha genel olabilir.

Kısa vadeli hedefler genellikle bir hafta veya bir ay gibi belirli bir süre için belirlenir ve öğrencilerin bu zaman dilimi içinde daha küçük, yönetilebilir hedeflere ulaşmalarına yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Örneğin, bir öğrenci her hafta bir kitaptan belirli sayıda bölümü okumayı hedefleyebilir.

Uzun vadeli hedefler ise daha geneldir ve bir dönem veya bir yıl gibi daha uzun bir süre için belirlenebilir. Bu hedefler daha iddialıdır ve daha büyük projeleri veya belirli bir beceri veya konu alanında daha önemli iyileştirmeleri içerebilir. Örneğin bir öğrenci her hafta belirli sayıda sayfa yazarak yazma becerilerini geliştirme hedefini belirleyebilir.

Hedeflerin spesifik ve ölçülebilir olması önemlidir çünkü bu, öğrencilerin ilerlemelerini takip etmelerine ve motive kalmalarına olanak tanır. Çok kolay veya çok zor olan hedefler öğrenciler için yeterli motivasyonu sağlayamayabilir, bu nedenle zorlayıcı ve ulaşılabilir hedefler arasında bir denge bulmak önemlidir.

Akademik hedeflerin yanı sıra kişisel büyüme ve gelişmeyi destekleyen kişisel hedefler belirlemek de önemlidir. Bu hedefler yeni beceriler geliştirmeyi, kişinin öz farkındalığını geliştirmeyi veya kendine güven oluşturmayı içerebilir. Örneğin, bir öğrenci her gün 30 dakika boyunca yeni bir dil pratik yapmayı veya bir kulüp veya organizasyonda liderlik rolünü üstlenmeyi hedefleyebilir.

Hedef belirleme süreci öğrenciler için değerli bir araç olabilir çünkü çabalarına odaklanmalarına, görevlerine öncelik vermelerine ve ilerlemelerini ölçmelerine yardımcı olur. Açık ve ulaşılabilir hedefler belirleyerek öğrenciler eğitimleri için bir yol haritası oluşturabilir ve tüm potansiyellerine ulaşma yolunda adımlar atabilirler.

Zamanı Planlama:

Zamanı planlama, öğrencilere günlük yaşamlarını daha düzenli bir şekilde yönetme ve öğrenme süreçlerini daha etkili hale getirme konusunda yardımcı olan kritik bir beceridir. Ders saatleri belirleme, öğrencilerin haftanın başında ders saatlerini planlamalarını gerektirir. Bu, öğrencilere hangi konular üzerinde çalışacaklarına karar verme ve zamanlarını daha etkili bir şekilde kullanma fırsatı sunar.

Ödevleri ve proje çalışmalarını planlama aşamasında öğrenciler, öğretmenlerinin verdiği ödevleri ve projeleri göz önünde bulundurarak bir öğrenme planı oluşturmalıdırlar. Bu süreçte ödevleri küçük

parçalara bölerek ve her birini belirli günlerde tamamlayarak son teslim tarihlerine stres olmadan hazırlanabilirler.

Sınavlara hazırlık zamanı ayırma, öğrencilere gelecekteki sınavlar için düzenli bir çalışma planı yapma sorumluluğu getirir. Bu süreçte sınavlara hazırlık sürecini parçalara ayırmak ve düzenli tekrarlar yapmak, öğrencilerin bilgilerini pekiştirmelerine yardımcı olabilir.

Mola zamanları belirleme, planlı mola vermenin önemini vurgular. Çalışma süreleri arasında kısa molalar vermek, öğrencilere zihinsel tazelik kazandırarak uzun süre boyunca daha iyi odaklanmalarına yardımcı olabilir.

Düzenli aktiviteleri programa dahil etme, öğrencilere ders çalışma dışında spor, sanat veya sosyal etkinliklere zaman ayırmaları için fırsat tanır. Bu, öğrencilerin genel refahlarını artırırken aynı zamanda kişisel gelişimlerine odaklanmalarına yardımcı olabilir.

Acil durumlar için ekstra saat eklemek, öğrencilere beklenmedik durumlarla başa çıkma esnekliği sağlar. Bu, planları aksatmadan önce öğrencilere acil durumlar için zaman bırakma imkânı tanır.

Teknolojiyi kontrollü kullanma, öğrencilere zamanlarını daha verimli kullanma konusunda yardımcı olabilir. Telefon ve bilgisayar kullanımını belirli zaman dilimlerine sınırlamak, öğrencilerin odaklanma becerilerini artırabilir.

Planı güncelleme ve yenileme, öğrencilere değişen ihtiyaçlara ve koşullara uyum sağlama esnekliği tanır. Planın düzenli olarak gözden geçirilmesi ve gerektiğinde güncellenmesi, öğrencilere daha etkili bir şekilde öğrenme sürecini yönetme imkânı sağlar. Zamanı planlama becerisi, öğrencilere daha organize ve odaklı bir şekilde çalışma imkânı sunarak başarılarını artırabilir.

Öncelik Sırası Belirleme:

Öğrencilere zamanlarını etkili bir şekilde yönetmelerinde yardımcı olan öncelik sırası belirleme stratejisi, görevleri önem ve aciliyet açısından değerlendirme üzerine odaklanır. Öncelikle, önemli ve acil görevlerin belirlenmesi ve bu görevlere öncelik verilmesi, öğrencilerin akademik başarılarına doğrudan katkı sağlar. Düşük önem ve aciliyet gösteren görevlere gereksiz zaman harcamaktan kaçınmak, öğrencilerin odaklanma yeteneklerini güçlendirir. Öğrencilere, değişen koşullara uyum sağlamak ve öncelikleri değiştirmek konusunda esneklik kazandırmak önemlidir. Öncelik sırası belirleme stratejisi, öğrencilere daha organize ve hedef odaklı bir çalışma disiplini kazandırarak başarılarını artırabilir.

Dikkat Dağıtıcılardan Kaçınma:

Dikkat dağıtıcı faktörlerden kaçınma stratejisi, öğrencilere odaklarını koruma ve çalışma verimliliklerini artırma konusunda önemli bir araçtır. Bu strateji, telefon kullanımını kontrol etme,

sosyal medya sınırlamaları getirme ve çalışma alanlarını düzenleme gibi tedbirlerle dikkat dağıtan unsurlardan uzak durmalarına yardımcı olur. Bildirimleri kapatmak, öğrencilere telefon kullanımını sınırlamada etkili bir yöntem sunar. Sosyal medya kullanımını belirli periyotlarda sınırlamak ve çalışma alanını

düzenlemek ise rahatsız edici unsurları azaltarak odaklanmayı artırabilir. Bu strateji, öğrencilere daha etkili ve verimli bir çalışma süreci sağlayarak öğrenme hedeflerine daha etkin bir şekilde ulaşmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda, öğrencilerin zamanlarını çalan aktiviteleri ve alışkanlıkları tanımaları da önemlidir. Zaman hırsızları arasında sosyal medya kullanımı, aşırı telefon kullanımı ve uzun aralıklarla yapılan molalar gibi unsurlar bulunabilir. Bu zaman hırsızlarından kaçınmak, öğrencilere daha etkili bir çalışma rutini oluşturma ve öncelikli görevlere odaklanma şansı verir. Tanımlanan zaman hırsızlarına karşı bilinçli bir tutum geliştirmek, öğrencilere zamanlarını daha bilinçli bir şekilde yönetme ve öğrenme hedeflerine odaklanma konusunda yardımcı olabilir.

Planı Güncelleme:

Öğrencilerin değişen öğrenme ihtiyaçlarına ve dış faktörlere uyum sağlamaları için zaman yönetim planlarını güncellemeleri kritik bir öneme sahiptir. Esnek bir zaman yönetim planı, öğrencilere beklenmedik durumlar veya değişen koşullar karşısında daha iyi bir reaksiyon verme yeteneği kazandırır. Eğitim sürecinde öğrenciler, ders yoğunluğu, sınav takvimi, öğrenme materyalleri veya kişisel zorluklar gibi değişkenlere maruz kalabilirler. Zaman yönetim planlarını düzenli olarak gözden geçirme ve güncelleme, öğrencilere bu değişkenlere uyum sağlama ve öğrenme süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetme konusunda esneklik kazandırır. Bu şekilde, öğrenciler, hedeflerine ulaşmak için daha uygun ve kişiselleştirilmiş bir yaklaşım geliştirme şansına sahip olurlar. Esnek bir zaman yönetimi planı, öğrencilere öğrenme sürecinde daha etkili ve verimli bir şekilde ilerleme imkânı sunar.

İş birliği ve Grup Çalışması:

Grup çalışmaları, öğrencilere daha etkili bir şekilde öğrenme ve zamanlarını daha verimli kullanma fırsatı sunar. Bu yöntem, öğrencilerin bir araya gelerek bir konuyu derinlemesine anlamalarına, farklı perspektiflerden öğrenmelerine ve birbirlerinden destek almalarına olanak tanır. Grup çalışmaları, iş birliği ve etkileşim yoluyla öğrencilere öğrenme süreçlerinde daha aktif bir rol alma fırsatı verir. Grup içindeki üyeler, birbirlerine sorular sorabilir, fikir alışverişinde bulunabilir ve birlikte çözüm yolları geliştirebilirler. Bu, öğrencilere öğrenme deneyimini zenginleştirme ve kendi düşüncelerini diğerleriyle paylaşma şansı tanır. Ayrıca, grup çalışmaları, problem çözme becerilerini geliştirme, iletişim yeteneklerini artırma ve ekip içinde iş birliği yapabilme becerisi kazandırma konusunda öğrencilere katkı sağlar. Sonuç olarak, grup çalışmaları, öğrencilere hem bireysel hem de kolektif olarak başarıya ulaşma konusunda değerli bir öğrenme deneyimi sunar.

Öğrenciler için zaman yönetimi, akademik başarılarını artırmalarına, stresi azaltmalarına ve genel olarak daha dengeli bir öğrenci yaşamı sürmelerine yardımcı olabilir.

Ramazan YANIK
Rehberlik Öğretmeni
Rehberlik Hizmetleri Bölüm Başkanı

Zalim İyimserlik

Merhaba Sevgili Okur,

Yağmurlu bir Ocak sabahında, rehberlik servisinden yazıyorum sana. Birine yazmayalı ne çok zaman oldu. Nasılsın? Dur hemen okuyup geçme lütfen, gözlerini kapat ve bir düşün. Nasılsın? .... Sana belki biraz tuhaf gelecek ama ben hayatım boyunca bu soruya verecek bir cevap bulamadım hiçbir zaman. İyiyim desem eksik kalacak, kötüyüm desem hissettiğim diğer duygulara haksızlık olacak... Ama zaman, insana birçok şey öğretiyor. Bana da öğretti, 'iyiyim, idare ediyorum, yaşıyoruz işte' deyip geçiştiriyorum. Kolay olan buymuş sanırım, 'nasılsın' sorusu üzerinde çok durmamak, gündelik hayatın koşuşturmacasına uyum sağlamanı, kalbindeki duygu ve zihnindeki düşünceleri bastırmanı sağlıyor. Durup düşünsen bir, ben nasılım diye sorsan kendine belki de ortaya kırgınlıklar, kızgınlıklar, affedemeyişler, çaresizlikler, özlemler, bekleyişler, bekleyişler... Tarık Tufan'ın bir şiirinde geçer,

“ ...

Gözlerim biraz yorgun,

İçinde bekleyişler, bekleyişler, bekleyişler,

Bekleyişler, bekleyişler, bekleyişler,

Bekleyişler Anna....

Köylü çocukların parasız yatılı sonuçları mesela,

Nişanlısı askerde kızlar,

Kızı ölüm orucundaki baba,

Babası tersanede oğul,

Oğlu şizofren anne.

....”

Senin de beklediğin şeyler var mı sevgili okur? Eğer varsa ne mutlu sana. Hala umudun var demektir, bekleyişler... Bu aralar kendimi sık sık eskileri düşünürken yakalıyorum. Eskiden kendime, bütün insanlara, yaşamın geneline dair hissettiğim bir güven vardı.

Geleceğe dair tahmin edilebilir beklentilerim... Ve iyi insanların başına iyi şeyler geleceğine, karşılaştığım insanlardan bana zarar gelmeyeceğine dair inançlarım vardı. Zaten anneannem hep bize dua ederdi 'Allah iyi insanlarla karşılaştırsın.' Aradan çok da zaman geçmedi aslında da... Sahi ne değişti? Neden bu güven yitimi? Artık iyi insanların başına da kötü şeyler gelebileceğini, karşılaştığım insanların hepsinin 'iyi' insanlar olamayabileceğini öğrendim. Sen travmatik yaşantılar diyeceksin buna. Belki de haklısın. Başımıza her an her şey gelebileceğini gördük, görüyoruz. Mesela şu an okulda, odamda bu yazıyı yazarken güvende miyim? Öfkesine yenik düşmüş bir veli, elini kolunu sallayarak gelip bana şiddet uygulayamaz mı? Ya evim, evimde güvende miyim? 6 Şubat'ta evlerinde huzurlu bir uykudayken ölmedi mi on binlerce insan? Sokakta yürürken peki, trafikte araç kullanırken...

Ya en sevdiğimizin yanında, o korur mu bizi tüm kötülüklerden? Binlerce kadın biz zamanlar en sevdiği olanlar tarafından cinayete kurban edilmiyor mu? Filistin'deki çocuklar güvende mi? Nerde çocuk hakları! İşte bu yüzden bunca fenalığın içinde belki de en büyük yarayı açan, en büyük dert yine bir başkasıdır. Üzerimize yıkılan binaları da insanlar yapmıştır, çocukları öldüren silahları da. İnsan!... Tanpınar, Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nde şöyle der: "Şu hakikati kendi hayatım bana öğretti: İnsanoğlu insanoğlunun cehennemidir. Bizi öldürecek belki yüzlerce hastalık, yüzlerce vaziyet vardır. Fakat başkasının yerini hiçbiri alamaz." Belki de uzak durmalı sevgili okur. Cehennem gönüllü insanlardan uzak durmalı.

Bunları okuyunca karamsar olduğumu, belki de umudumu kaybettiğimi düşüneceksin. Yaşadığım hiçbir şeyin 'boşuna' olmadığını düşünenlerdenim. Yaşadığım küçük büyük her olayın, bir şekilde yollarımızın kesiştiği her insanın bende bıraktığı bir iz, sebep olacağı değişimler var. Bu yüzden sana ne karamsarım diyebilirim ne de bir şeylerin değişebileceğine dair umudumu kaybettim. Umut ben'im sevgili okur, umut sen'sin. Umut çocukları için her türlü kötü muamele karşısında dimdik duran o anne. 'Büyüyünce ne olacaksın' sorusuna 'vatani koruyacağım' diye cevap veren birinci sınıf öğrencisi Yasin. Umut Kim Milyoner Olmak İster yarışmasına katılan Rabia, Çocuk Kalbi kitabındaki Garrone... Umut hayatımızı güzelleştiren, bize vazgeçmemeyi öğreten, dokunduğu kalpte çiçekler açtıran herkes...

Melike Şahin'in dediği gibi;

"Hak ediyorum, her milimini bu dik gülüşün.

Ayna elimde, durur yara izi, içim üşütür.

Yine düşsem, yine yenilsem, sil baştan...

Ne mümkün yıkılmak, yine doğruldum bak!"

Hobbes da Tanpınar gibi insan insanın kurdudur dese de bizler bu coğrafyada 'insan insanın yurdudur' diyelim sevgili okur. Salah Birsal 'Kime baksam yüzünde bir yara izi görüyorum' der, Kemal Sayar' Bu dünyada yaralanmış, kalbi kırılmış, başı yarılmış ruhlarımız hepimiz!'. Birbirimizin yaralarını deşmeyelim sevgili okur. Düşenin kalkmasına yardım edelim. Biz birbirimize yine de yurt olalım. Her şeye rağmen, karşılık beklemeden...

Sana son sözlerimi yazarken diyebileceğim tek şey "kendine iyi bak". Onca yaşanmışlık arasında güneşi selamla, rüzgarla birlikte şarkı söyle, bırak yağmur değsin tenine. Umudunu kaybetme. İlk yaz çiçekleri açacak elbet sevgili okur. Bir gün elbet ıslık çalarak yanıt vereceğiz ilk yaz çiçeklerine, insanlığa ve insanlığa ait bütün duygulara...

Var olun...

Merve YILMAZ

Dikmen İlkokulu Rehberlik Öğretmeni

KARDEŞ KISKANÇLIĞI

Kıskançlık insan doğasında var olan son derece doğal ve yaşanması gereken bir duygudur. Kıskanmanın birden fazla boyutu bulunmaktadır; kardeş kıskançlığı da bu boyutlardan yalnızca biridir. Ufak bir çocuk için yeni bir kardeş çocuğun artık anne-babası tarafından daha az sevileceğine, bütün ilginin yok olacağına, oyuncaklarının bir başkası tarafından alınacağına işarettir. Yeni bir kardeş çocuk için kabullenmesi zor olan bir durumdur. Fakat her çocuk kardeş kıskançlığını aynı düzeyde yaşamamaktadır. Çocuğun yeni gelen bebeği kabullenmesi çocuğun yaşına, ailenin çocuğa yaklaşımına ve kardeşler arasındaki yaş farkına bağlı olarak değişiklik gösterir.

Her çocuk kardeşini belli düzeyde kıskanır. Ancak burada asıl önemli olan kıskançlık duygusunun davranışa nasıl yansıdığıdır. Kardeşini kıskanan bazı çocuklar bu duygusunu surat asarak, saldırganlaşarak ya da içe kapanarak sergileyebilir, bu çocuğun mizacına göre değişebilir. Peki kardeş doğduktan sonra çocuğun her olumsuz davranışını kıskançlık belirtisi olarak algılamalı mıyız? Buna cevap verebilmek kardeş kıskançlığının belirtilerini iyi bilmeyi gerektirir. Bunlar:

- Anneden uzaklaşma ya da daha önceden istemediği şeyleri talep etme,
- İçe kapanma, uyku ve yemek yeme ile ilgili sorunlar yaşama; aşırı tepkili ve gergin olma,
- Parmak emme, sütü biberondan içme, altına kaçırmaya, bebeksi konuşma, yerli yersiz ağlama gibi davranışlar geliştirme.
- Anne- babanın sınırlarını zorlama, onları bile bile sinirlendirme. Çocuk bu davranışıyla kıskançlığının altında yatan nedenleri haklı göstermeye çalışmaktadır (Bak gördün mü kardeşim olmasaydı sen bana bağırmazdın...).

- Anneyi kontrol etme ve sevgisini sık sık sorgulama eğilimi geliştirme. Çünkü çocuk sahip olduğu sevgiyi yitireceği korkusunu taşır.
- Okula gitmekle ilgili sorun çıkartma. Çünkü kendisi okuldayken küçük kardeşle baş başa zaman geçirecektir.
- Kendisinden istenileni yapmakta isteksiz davranma, aksi davranışlar sergileme

Kardeş kıskançlığını daha ileri düzeyde yaşayan bazı çocuklarsa çalma, yalan söyleme, küfretme gibi davranış bozuklukları sergilerler.

Çocuklar bu davranışlarıyla bazen anne- babanın dikkatini çektiklerini, bazense anne- babadan intikam aldıklarını düşünürler. Bazı çocuklar kardeşlerini kıskandığını açıkça belli ederler. Bebeği sevmediğini, onu istemediğini ve evden gitmesini istediğini söylerler. Bazen bebeğe zarar vermeye veya anne

bebekle ilgilendiğinde aşırı tepkiler göstererek buna engel olmaya çalışırlar. Bazı çocuklarsa kardeşe aşırı ilgi ve sevgi gösterip anne- babasının kaybettiği ilgisini geri kazanmaya çalışır. Hatta bebeğin ebeveyni gibi davranarak anne- babayı bebeğe dikkat etmesi konusunda uyarabilirler. Çocuk yaşadığı durumla başa çıkmakta zorluk çektiğinde stres belirtileri artar ve bu duyguyu baş ağrısı, mide bulantısı gibi belirtiler aracılığıyla bedeniyle ifade edebilir.

Bu belirtilerin ortaya çıkmasını tamamen engellemek elbette ki mümkün değildir fakat en aza indirmek için yapılması gereken şeyler mevcuttur ve bu önlemler doğum öncesi ve doğum sonrası olmak üzere ikiye ayrılır. Doğum öncesi bazı şeyleri çözmek çok daha kolaydır. Bebek geldikten ve kardeş kıskançlığının derecesi arttıktan sonra çocuğun bunu kabullenmesini sağlamak daha zahmetli ve uzun bir süreç ister. Önceden destek alınması çocuğun bu zorlu süreci daha sancılı geçirmesini engelleyecek ve çocuğun kardeşine karşı davranışlarının olumlu olmasını sağlayacaktır. Örneğin doğum öncesinde kardeş için yapılacak alışveriş çocukla birlikte, onun da fikri alınarak yapılabilir. Zaman zaman yeni gelecek kardeşle ilgili çocukla kardeşle ilgili çocukla konuşarak bu fikre alışması sağlanabilir. Doğum

öncesinde evde bebekle ilgili değişiklikler yapılırken çocuğun düzeninde çok büyük farklılıklar olmamalıdır. Tüm bunların yanında anne- baba bilmelidir ki ne kadar önlem alınırsa alınsın her çocuk kardeşini bir nebze olsun kıskanacaktır; anne- baba kendini buna da hazırlamalıdır.

Doğum sonrasında alınabilecek önlemlerse şöyle sıralanabilir:

- Anne- babaların kardeş kıskançlığının evrensel ve doğal bir şey olduğunu bilmeleri gerekir.
- Çocuğu bu duygusundan ötürü

suçlamak, yargılamak, cezalandırmak son derece yanlıştır.

- Kardeşle birlikte evdeki düzen farklılaşsa da ebeveyninin ona olan duygularının hiçbir zaman değişmeyeceği anlatılmalıdır.
- Anne küçük kardeşin bakımıyla daha fazla meşgul olacağından, diğer çocuğun rutinlerini gerçekleştirme işi diğer aile bireyine (babaya) ya da güvenilen bir yakına bırakılmalıdır. Örneğin parka götürme, oyun oynama, yemek yedirme...
- Çocuk bebeğe zarar veriyorsa, aşırı tepki göstermeden ama net biçimde bir uyarıda bulunmalıdır.
- Anne- baba büyük çocuğa karşı suçluluk hisseceğinden çocuğun her istediğini yapma eğiliminde olabilirler fakat bu doğru bir davranış değildir, çünkü bu ilerde daha büyük sorunlara sebebiyet verecektir.
- Bebek doğduktan sonra çocuğa sürekli “sen artık abisin, ablasın, büyüdün” gibi cümleler kurulmamalı, onun da bir çocuk olduğu unutulmamalıdır.
- Çocuğa, bebeğin henüz küçük olduğu ve ihtiyaçlarını karşılayamayacağı anlatılmalıdır.
- İki kardeş ayrımcı cümlelerle birbirine kıyaslanmamalıdır. Bu, kardeşler arasında uzun süreli bir düşmanlığa sebebiyet verebilir.
- Kardeşler arasında kıskançlık sezilirse onları birbirinden uzaklaştırmak yerine, yakınlaştırıcı ortamlar hazırlamaya çalışılmalıdır. Fiziksel şiddet olmadığı sürece de kardeşler arasına girmenin doğru olmadığı bilinmelidir.
- Bunların yanında anne- baba kardeşler her ne kadar birbirlerini kıskansalar da onların kardeş olduğunu ve birbirlerine karşı çelişkili duyguları ömür boyu hissececekleri unutulmamalıdır.

Alınan tüm önlemler işe yaramadığı takdirde mutlaka bir çocuk psikoloğuyla görüşülmelidir.

Handan TOPRAK
İhsan Yılmaz İlkokulu Rehberlik Öğretmeni

DİKKAT DAĞINIKLIĞI: YOĞUN BİLGİ ÇAĞINDAKİ ZİHİNSEL LABİRENT

Günümüzün hızla değişen dünyasında, bilgiye erişim bir nimet olmanın ötesine geçti, adeta bir zorunluluk haline geldi. Sürekli bildirimler, e-postalar, oyunlar, iletişim araçları, sosyal medya akışları gibi sayısız dikkat dağıtıcı unsur günlük yaşamımızın kaçınılmaz birer parçası. Zihinlerimiz, sürekli olarak bu uyarıcılara maruz kalarak, odaklanma ve derin düşünme becerilerini kaybetmeye başlıyor. Bilgi bombardımanı altında yaşayan birçok birey de dikkat dağınıklığıyla karşı karşıya kalıyor.

Dikkat dağınıklığı, kişinin fiilen veya zihnen bir işle meşgul olduğunda odaklanma gücünü çekmesi ve görevleri tamamlamakta zorlanması durumunu ifade eder. Ders çalışırken sürekli olarak telefon bildirimlerine bakmak veya bilgisayarda bir proje üzerinde çalışırken pencereler veya uygulamalar arasında sürekli geçiş yapmak dikkat dağınıklığına örnek gösterilebilir.

Çoklu görev yapma eğilimi bizleri derin ve verimli bir çalışmadan uzaklaştırıp sığ bir çalışmaya götürecektir. Sığ çalışmanın sınırlı bir değeri varken derin çalışma yaratıcılığımızı ve analitik yeteneklerimizi zorlamamızı sağlayacaktır. Peki sığ sülardan derin sülara geçmek için neler yapabiliriz?

- Çalışmalarımızı dikkati dağıtan unsurlardan uzak ortamlarda yapabiliriz.

- Çalışma esnasında bildirimleri kapatabiliriz.
- Belirli aralıklarla çalışmamıza ara vererek zihnimizin yeniden odaklanmasına yardımcı olabiliriz.
- Gün içerisinde neler yapacağımızı programlayarak, ekran karşısında geçireceğimiz zamanı sınırlayabiliriz.

Dikkat dağınıklığıyla mücadele etmek, bilinçli bir çaba gerektirir. Öncelikle, bilinçli bir şekilde teknoloji kullanımını düzenlemek, bildirimleri sınırlamak ve belirli zaman dilimlerinde odaklanmaya yönelmek önemlidir. Ayrıca, meditasyon ve mindfulness gibi teknikler, zihinsel odaklanmayı güçlendirebilir ve dikkati güçlendirebilir.

Başarılı bir yaşam, dikkatimizi neye yönlendirdiğimizle yakından ilişkilidir. Dikkat dağınıklığının üstesinden gelmek, içsel huzuru bulmak ve derin odaklanma yeteneğini geliştirmek, bireylerin daha tatmin edici ve verimli bir yaşam sürmelerine yardımcı olabilir.

Dikkat dağınıklığı, modern insanın zihinsel labirentlerinden biri olarak karşımıza çıkıyor. Ancak bilinçli çaba ve doğru tekniklerle, bu labirentten çıkmak ve daha derin, odaklanmış bir yaşam elde etmek mümkün olabilir.

Barış BOSTANCI
Turgut Reis Ortaokulu Rehberlik Öğretmeni

İnsan dediğimiz çok katmanlı bir varlık. Varoluşunun farkında olan da tek varlık. Var olduğunun ve bir gün öleceğinin de farkında olan tek varlık. Adeta ölüme doğru doğan ve ana rahmini terk etmemek, cennetten yeryüzüne düşmemek için çığlık çığığa feryat figan eden tek varlık. Hayvanlardaki gibi organik bir egosu yok ve kendi benliğini kendisi yaratmak zorunda. Ve bakıma muhtaç... Anneye, babaya yani bir ötekiye muhtaç. İşte hikâye burada başlıyor. Duygusal ve fiziksel ihtiyaçları var ve kendisi bunları karşılayamayacak durumda. Bakım verenler çocuğun duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılamakta yetersizse, işte orada film kopmaya başlıyor. Çocuk yara almaya başlıyor. Hem de öyle böyle değil. Derin yaralar...

Varoluş ürpertici bir yük ve ebeveynler de bu yükü ağırlaştırdıysa dünya tekinsiz bir yer olmaya başlıyor. Kime güveneceksin, kime bağlanacaksın. Psikolojik rahatsızlıkların temellerine tuğlalar bir bir konuluyor demektir. Ve yaşamda kalma içgüdüleriyle beynimiz acil çıkış kapıları arıyor. Acıya dayanamayanlar duygularını bastırarak bu savaştan çıkabileceğini düşünüyor. İnsan kırılğan bir varlık ve kırıldıkça bir parçasını kaybediyor. O çocuk büyüyor ve bir yetişkin oluyor. Oluyor ama birçok parçasıyla bağını koparmış durumda. Beden kayıt tutuyor ama duygu, düşünce, davranış ve beden bütünlüğü bozulmuş. Sonra o insan bunun farkında olmadan kaybettiği parçaları arıyor hem de deli gibi. Ama neyi nerede kaybettiğinin farkında olmadığı için amaçsızca, çaresizce sadece aramakla meşgul. Oradan oraya koşturuyor. Yanında bir uçurum var oraya dönüp bakmıyor bile. Cesareti yok. Aradığı şeyin o uçurumda olabileceği aklına bile gelmiyor. Ev alıyor, araba alıyor, kariyer yapıyor, tatillere gidiyor, kitap yazıyor, şiir okuyor, oyun oynuyor; kısacası oyalanıyor acısını dindirmek için çabaladıkça çabalıyor. Ve bir türlü durmak aklına

gelmiyor. Ne de olsa haz ve hız çağındayız ya, herkes ne yapıyorsa ben de onları yapayım. Çünkü durduğu zaman kendi iç sesini duyacak, iç sesi ise ona korkutucu ve ürpertici geliyor. Çünkü içses onu uçuruma çağırıyor, kendi yaralarına, kendi benliğine, kendi yuvasına, ait olduğu yere... Birçok insan sürgün ve kaçak bir hayat yaşamaya razı yeter ki kendi yaralarından uzaklaştırsın. Ama paradoksal şekilde yaraların kapanmasından ziyade yeni yaralar açılmaya devam ediyor.

Her gün sisifos gibi koca bir kaya parçasını dağın zirvesine taşıyoruz ve kayanın gözümüzün önünde aşağı yuvarlanışını izliyoruz. Trajik değil mi? Ama bu trajediyi değiştirmek, yazgımıza meydan okumak ve hayatımızın akışını değiştirmek elimizde... Ya kurban rolünde hayatımıza devam edeceğiz ve sürüye katılacağız ya da kaybettiğimiz parçalarımızı bulup, farkındalığımızı artırıp, birey olup kendi eşsiz hikayemizi yazacağız. Karar senin, tercih senin...

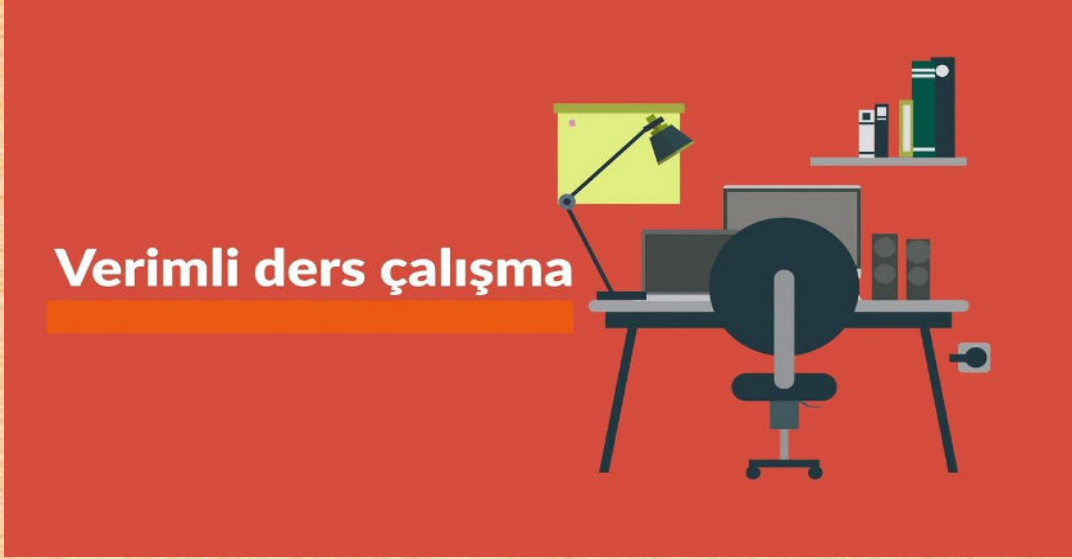
Osman DÜNYA
Rehberlik Öğretmeni

SİSİFOS'UN HİKAYESİ

VERİMLİ DERS ÇALIŞMA

Öğrenciliğin en önemli sorumluluğu ders çalışmak ve öğrenmektir. Kalıcı öğrenmeler ve ardından gelecek başarı sadece verimli çalışmalarla gerçekleşir. Bunun ilk koşulu ise neyi ne için çalıştığınızı ve size ne fayda sağlayacağını bilmektir. Bu sorulara vereceğiniz yanıt sizin çalışma isteğinizi artıracak, karşınıza engeller çıksa bile, sizi etkili çalışma ve öğrenme yöntemlerine götürecektir.

Nasıl verimli ders çalışabilirim?

Amaç belirleyin; Her iş bir amaca yönelik olmalıdır. Ders çalışırken de ilk olarak amaçlar belirlenmeli ve buna göre hareket edilmelidir. Kısa ve uzun vadeli amaçlar belirlenerek çalışmaya başlanmalıdır.

Plan yapın; Çalışmaya nereden başlayacağınızı, hangi derse ne zaman vakit ayıracağınızı ne zaman mola vereceğinizi bilemiyorsanız plan yapma konusunda eksikleriniz var demektir. Vakti daha verimli bir hale

getirebilmek için plan yapmalısınız. Günlük, haftalık, aylık planlamalar yapmak işlerinizde büyük bir kolaylık sağlayacaktır.

Zamanı verimli kullanın; Çalışma saatleri ağır değil esnek yapıda olursa vakit daha verimli değerlendirilebilir.

Sayısal dersleri veya sözel dersleri üst üste koymak verimi azaltabilir. Bir sayısal ders bir sözel ders şeklinde çalışma planı yapmak daha iyi olabilir.

Mantık içeren derslerin sabah saatlerinde, yorum içeren derslerin akşam saatlerinde çalışılması fayda sağlayabilir.

Verimi azaltıcı etkenleri ortadan kaldırın; Verimli çalışabilmek için belli şartların sağlanması gerekir. Uykusuzluk, ağrı, yorgunluk, kaygı, dikkati dağıtacak sesler ya da

görseller (müzik, tv, poster), açlık veya aşırı tokluk, yoğun olumsuz duygular, normalin üstündeki fiziksel şartlar (çok sıcak, soğuk, karanlık) gibi durumların giderilerek ders çalışmaya başlanması gerekir.

Kısa süreli ve çok tekrarlı çalışın; Hiç ara vermeden uzun süre çalışmak verimi düşüren en büyük etkenlerdendir. Doğru olan kısa süreli ve sık sık çalışmak olacaktır. Örneğin; 40-45 dakikalık çalışmanın ardından 15-20 dakika mola vermek iyi olacaktır. Bu kısa dinlenme süreleri dağılan dikkatinizi toplamaya ve daha verimli çalışmanıza yardımcı olacaktır.

Çalışma ortamını düzenleyin; Çalışma ortamı; toplu, düzenli, az detay bulunan, ortalama ısı ve ışık kaynağına sahip olan, gürültüden uzak, dikkat dağıtacak görseller veya eşyalar bulunmayan bir ortam olmalıdır. Uzanarak çalışmak rahat gibi görünse de dikkati toplamayı zorlaştırdığı için tavsiye edilmez.

Bol alıştırmaya yapın ve soru çözün; Çalıştıktan sonra konuyu en iyi pekiştirme yöntemi alıştırmaya yapmak ve soru çözmektir. Daha fazla soru stili görmek ve konulardaki eksikleri fark etmek de diğer faydalarıdır. Tekrar yapıldıktan sonra hatalı sorulara tekrar dönülmeli hala yanlış cevap veriliyorsa konuyu

bilen bir arkadaştan ya da öğretmenden destek alınmalıdır.

Derse hazırlıklı girin; Derse girmeden bir gün önce işlenecek konuyu gözden geçirmek, konu hakkında bilgi edinmek derse anlamayı kolaylaştıracaktır. Ayrıca konu hakkında bilgi sahibi olmak derse daha çok katılmaya yardımcı olacağı için bilgiler daha kalıcı hale gelecektir.

Not tutun; Ders dinlerken ya da çalışırken önemli bilgileri not almak bilginin kalıcılığını arttıracaktır. Renkli kalem kullanmak, şekillerden grafiklerden ve görsellerden yararlanmak notun daha düzenli olmasına ve zihinde daha iyi depolanmasına fayda sağlar.

Tekrar edin; Öğrenmenin üzerinden vakit geçtikçe kalıcılığı azalabilir. Bilgileri unutmamak için aralıklı olarak tekrarlar yapmak gereklidir. Ayrıca yapılan bu tekrarlar sınavlara her an hazır hissetmeyi sağlayacaktır.

Teknolojiden uzak durun; Televizyon, bilgisayar, özellikle de telefonun bulunduğu bir ortamda olmak çalışmanın verimini azaltacaktır. Ders çalışırken ara ara telefona bakmak, mesaj yazmak, sosyal medyada gezinmek sık yaptığımız hatalardan biridir. Ders çalışma süresi içerisinde teknolojiyle hiçbir bağlantı kurulmamalı, yapılması gereken bir iş var ise de mola vaktinde gerçekleştirilmelidir.

Bu konulardaki eksiklerini belirlemek için bir uzmandan yardım alabilirsiniz.

Hepinize çalışmalarınızda ve eğitim hayatınızda başarılar...

Nihat TOPAL
Rehberlik Öğretmeni

EĞİTİM SÜRECİNDE AİLE KATILIMI VE EĞİTİMİN ÖNEMİ

Aileler çocukların ilk öğretmenleridir ve okula başlayana kadar çocuklarının gelişim ve eğitimlerinden birinci derecede sorumludurlar. Çocuklar okula başladığında bu sorumlulukları sona ermez sadece öğretmenlerle paylaşılır. Ailelerin çocuklarının eğitimi konusunda sahip oldukları sorumluluk ve güç, okulöncesi eğitimde planlı aile katılımı etkinlikleriyle sürekli ve etkin hale getirilebilir.

Aile yaşantısı, çocuğun zamanının büyük bölümünü geçirdiği ve gelişimi açısından doğal yaşantıların paylaşıldığı temel etkileşim ortamıdır. Her çocuk, okula başladığı zaman, yetiştiği aile ortamında belirgin izler taşır. Okul, eğitim-öğretim görevini yerine getirirken aile ortamının çocuk üzerindeki etkisine dayanmak ve onlardan yola çıkarak hareket etmek zorundadır (Gürşimşek, 2003). Bu zorunluluk eğitime ailelerin katılımının önemini vurgulamaktadır. Okulöncesi eğitimin amaçları belirlenirken, çocuk tek başına düşünülmemeli, başarılı bir okulöncesi eğitim için aile katılımı sağlanarak anne baba da eğitim süreci içine alınmalıdır. Bu bağlamda aile katılımı, çocukların sağlıklı gelişimlerini sürdürebilmesi ve okula hazırlanması amacı ile düzenlenen eğitim etkinliklerini gerçekleştirmek için, okul personeli ve aile bireylerinin birlikte çaba göstermesi (Cavkaytar, 2000) olarak tanımlanabilir.

Okulöncesi eğitime anne-babanın katılabilmesi için, okul tarafından ailelerin program hakkında bilgilendirilmeleri hatta yazılı olarak programın verilmesi gerekmektedir. Program hakkında verilen yazılı bilgiler aile ve okul arasında iyi bir iletişim ve anlaşma için sağlam bir temel oluşturur. Okulda verilecek eğitimin yararlı olabilmesi için öncelikle aileleri önemseyerek onlarla olumlu iletişim içine girilmesi gerekmektedir. Ailelerle olumlu iletişim sağlama bir anda gerçekleşmeyip, her ailede farklı sürede gerçekleşebilir. Programda diğer ailelerle etkileşim ve iletişim içinde olmaları da veliler için destek ve teşvik oluşturabilir. Aile destek programları yoluyla anne-babaları bilgilendirmek, yeni beceriler kazandırmak ve sorunlarına danışmanlık yapmak, aile içi ilişki dinamiğini geliştirmekte ve çocuğun gelişimini hızlandırmaktadır (Cömert, 2004, s. 128).

Aile katılımı; anne-babaların ve diğer aile üyelerinin, çocukların eğitimi ve gelişimlerine katkıda bulunmaları için erken çocukluk eğitimi programına katıldıkları bir süreçtir (Morrison, 2003). Aile katılımında amaç; okul ile ev arasındaki koordinasyonu sağlayarak çocukların gelişimlerinde ve eğitimlerinde birlikte hareket etmeyi sağlamak ve bu sayede bu süreci desteklemektir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Aile katılımı; ailelerin desteklenmesi, eğitilmesi ve eğitime katılımlarının sağlanmasına, çocukların deneyimlerinin, evleri ile eğitim kurumları arasındaki iletişim artışı ve sürekliliği ile arttırılmasına ve programların velilerin katılım ve katkıları ile zenginleştirilmesine yönelik sistematik bir yaklaşımdır. Aile katılımı, bilgi paylaşma ve ilişki kurma işlemidir; görünmeyen programın temel bir kurum olduğu kadar çocukların dünyaları arasında da bir tutarlılık köprüsü oluşturur. Veliler, öğretmenlerin kendilerini dinlemesinden, çocuklarıyla ilgili bilgileri paylaşmaktan, çocukların bakım sorunları ile ilgili öneriler almaktan ve veli olarak rolleri teşvik edildiğinde, desteklendiklerine inanırlar. Programda diğer ailelerle iletişim ve etkileşim içinde olmaları da veliler için destek ve teşvik oluşturur (Cömert, 2004, s. 133).

Çoğu ebeveyn başlangıçta aile katılımı çalışmalarına hemen katılmak istemeyebilirler. Bu konuda öğretmenin rolü çok önemlidir. Öğretmen öncelikle ailelere çocuklarının sınıf içi başarıları üzerinde ne denli etkili ve önemli bir role sahip olduklarını açıklamalıdır. Çünkü birçok aile bu önemli görevin farkında olmayabilir. Okul öncesi dönemi çocukları için aileleri çok önemli birer modeldirler ve her yönüyle taklit edilmeleri söz konusudur. Dolayısıyla eğer aileler çocuklarının okulda kazandıkları deneyimlerini önemsemeyip, desteklemezlerse çocuklar da bu deneyimleri ciddiye almamaktadırlar (Beaty, 2000; Eliason ve Jenkins, 2003). Dahası çocuklarının okul öncesi eğitim kurumlarında gördükleri eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan ebeveynlerin evde çocuklarının eğitimlerini desteklemeleri zorlaşmaktadır. Bu açıdan ele alındığında tüm ebeveynlerin katılımını sağlamak için öğretmenin programı tüm yönleriyle değerlendirerek aile katılımını mümkün kılacak fırsatlar belirlemesi çok önemlidir.

Günümüzde ilköğretim eğitiminin ilk basamağı olarak kabul edilen okul öncesi eğitim temel eğitim kadar önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar, okul öncesi eğitimin çocuğun gelişimi üzerinde uzun vadeli etkileri olduğunu ve bu dönemde verilen eğitimin niteliğinin önemli olduğunu göstermektedir (Yavuzer, 2003). Erken yıllar, birçok araştırmacı tarafından zeka, kişilik ve sosyal gelişim açılarından son derece önemli bulunmaktadır (Bloom, 1964; Piaget, 1951; akt., Yavuzer, 2003). Örneğin, Bloom tarafından yapılan

araştırmaya göre 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişmenin %50'si 4 yaşına, %30'u 4 yaşından 8 yaşına, %20'si ise 17 yaşına kadar oluşmaktadır. Bunun yanı sıra çocukların 18 yaşına kadar gösterdikleri okul başarısının %33'ü 0-6 yaş arasındaki başarı ile açıklanabilmektedir (Fidan & Erden, 2002). Sosyal duygusal gelişim açısından bakıldığında ise, erken çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikte, bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiği ortaya çıkmaktadır (Oktay, 2003). Sonuç olarak birey gelişiminde erken yılların kritik öneme sahip

olduğu ve çocuğun bu dönemde gelişimsel olarak doğru ve sağlıklı biçimde desteklenmesinin ileri vadede pozitif etkileri olduğu görülmektedir.

Erken dönemde çocuğun çevresi önce aile daha sonra okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Bu durum okul öncesi eğitimin çocuğun yaşamında kritik öneme sahip bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitimin ilk basamağı olan “okul öncesi eğitim”, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği ve çocuğun devamlı olarak değiştiği bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Myers, 1990, s. 28; akt., Aral, Kandır & Yaşar, 2002, s. 14). Okul öncesi eğitim kurumları; kişiliğin şekillendiği bu dönemi, çocukların fiziksel, sosyal duygusal ve zihinsel gelişimleri açısından en sağlıklı şekilde geçirmesini, onları hayata hazırlamayı ve aileyi, okul öncesi eğitim konusunda bilgilendirmeyi amaçlamaktadır (Kandır, 2001, s. 102).

Okul öncesi eğitim kurumlarının temel amaçlarından biri de çocuğun çok yönlü eğitim öğretimini sağlamaktır. Bu nedenle çocuğun evde aldığı eğitimle okulda aldığı eğitimin uygunluğunu sağlayıcı önlemler alınması gerekmektedir (Oktay, 1993). Ayrıca okul öncesi eğitim ile ilgili araştırmalar, ebeveynleri de okul yaşamının parçası haline getirmek gerektiği belirtmektedir (Seçkin, Koç, 1997; Zembat & Unutkan, 2001). Bu bilgiler özellikle okul öncesi eğitimden başlayarak ebeveynlerin eğitim-öğretim sürecinin aktif birer katılımcısı olmalarının önemini ortaya koymaktadır.

Günümüz eğitim sisteminde aile katılımının günden güne önem kazandığı görülmektedir. Halen okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanmakta olan “Okul Öncesi Eğitim Programı” aile katılımı çalışmalarını da içermektedir. Yapılan çalışmanın, okul öncesi eğitimde uygulanan aile katılımı uygulamalarının ilköğretim eğitiminde etkilerinin ortaya koyulması açısından alanda önem taşıdığı düşünülmektedir.

Kaynakça:

Cavkaytar, Atilla (2000). “Okulöncesi Eğitimde Okul, Aile, Çevre İşbirliği” *Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. (Edt: Şefik Yasar) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları, ss.133–143.

Kandır, Adalet (2002). *36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programlarının Hazırlanması*, Kök Yayıncılık, Ankara.

Oktay, A. (2003). *Okul öncesi dönemi. Ana-Baba Okulu*. Remzi Kitabevi. İstanbul.

Emine ÖZCAN
Rehberlik Öğretmeni

ÇOCUK EĞİTİMİNDE ETKİLİ SINIR KOYMA STRATEJİLERİ

Çocuk eğitiminde sınır koymak, çocukların güvenli, sağlıklı ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerine yardımcı olur. Ancak, sınır koyma süreci, çocuğun gelişim aşamasına, bireysel özelliklerine ve aile dinamiklerine göre dikkatlice ele alınmalıdır. İşte çocuk eğitiminde sınır koymak için bazı önemli noktalar:

1. Net ve Anlaşılır Sınırlar Belirleyin:

Net ve anlaşılır sınırlar belirlemek, çocuk eğitiminde önemli bir stratejidir. Sınırlarınızı belirlerken açık ve net olun. Belirlediğiniz kurallar, çocuğunuzun anlayabileceği şekilde basit ve açık bir dilde olmalıdır. Örneğin, "Oyuncakları paylaşmak önemlidir" gibi basit bir ifade kullanarak açıklık sağlayabilirsiniz.

Sınırları kısa ve öz bir şekilde ifade edin. Çocuklar, karmaşık cümleleri veya çok sayıda kuralı anlamakta zorlanabilirler. Örneğin, "Akşam yemeğinden önce ellerimizi yıkamamız gerekiyor" gibi kısa ve öz ifadeler kullanabilirsiniz.

Net ve anlaşılır sınırlar, çocuğunuzun güvenli, tutarlı ve öngörülebilir bir ortamda büyümesine yardımcı olur. Bu sınırlar, çocuğunuzun sorumluluk hissi geliştirmesine ve olumlu davranışları benimsemesine katkıda bulunur.

önemi hakkında bilgi verilebilir.

Mantıklı bağlamda kuralları tartışmak, çocuklara kuralları mantıklı bir bağlamda açıklamanın, düşünme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olduğu bir stratejidir. Örneğin, "Yatmadan önce dişlerini fırçalamak, dişlerin sağlıklı kalmasına yardımcı olur" gibi açıklamalar, çocuklara sağlık alışkanlıklarının önemi hakkında bilgi verir.

Duygusal açıklamalar, kuralların ardındaki duygusal nedenleri paylaşmanın, çocukların empati geliştirmelerine yardımcı olduğu bir yöntemdir. Örneğin, "Kurallar, senin güvende hissetmen ve sağlıklı büyümen için konmuştur" gibi açıklamalar, çocuklara kuralların duygusal temellerini anlamalarına yardımcı olabilir.

Çocuğun katılımı, çocukları kuralları belirleme sürecine dahil etmenin, onların kurallara daha fazla bağlı kalmasına yardımcı olduğu bir stratejidir. Onlara belirli kuralların neden önemli olduğunu düşündüklerini sormak, çocukların kurallara daha fazla katılım göstermelerini teşvik edebilir.

Sonuçların açıklanması, kurallara uymak veya uymamak arasındaki olası sonuçları anlatmanın, çocukların kuralların ciddiyetini anlamalarına yardımcı olduğu bir yaklaşımdır. Örneğin, "Oyuncakları düzgün yerine koymazsan, sonra onları bulmak zor olabilir" gibi açıklamalar, çocukların eylemlerinin beraberinde getirebileceği sonuçları anlamalarına yardımcı olabilir.

2. Sınırların Ardında Mantıklı Nedenler Sunun:

Sınırların ardında mantıklı nedenler sunma, çocukların kuralları anlamalarını ve bu kurallara uymalarını sağlamak için önemli bir stratejidir. Açıklamalı kurallar, çocuklara kuralların neden var olduğunu anlatarak, onların kurallara daha iyi uymalarına olanak tanır. Örneğin, "Oyuncakları paylaşmak, arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurmanın bir yolu" gibi bir açıklama ekleyerek, çocuklara sosyal ilişkilerin

Mantıklı ve uygulanabilir kurallar koyarak, çocuklara sınırları anlamaları ve kabul etmeleri için daha etkili bir ortam sağlayabilirsiniz. Ayrıca, kuralların nedenlerini anlatarak çocukların bu kurallara daha bağlı kalmasını sağlamak, sorumluluk duygularını güçlendirebilir.

3. Tutarlılık Önemlidir:

Sınır koyma ve tutarlılık, çocuk eğitiminde temel bir rol oynar. Çocuklar, kuralların ve sınırların tutarlı bir şekilde uygulandığı bir ortamda daha sağlıklı bir şekilde gelişir ve davranışlarını düzenlerler.

Açık ve Anlaşılır Kurallar: Kuralların açık, net ve anlaşılır olması önemlidir. Çocuklar, neyin beklenip neyin beklenmediğini tam olarak anlamalıdır. Örneğin, "Oyuncakları paylaşmak önemlidir" gibi basit ve anlaşılır kurallar koyarak çocuğa net bir yönlendirme sağlamak mümkündür.

Tüm Ebeveynler Arasında Tutarlılık: Ebeveynler arasında kuralların ve sınırların tutarlı bir şekilde uygulanması kritiktir. Farklı ebeveynler arasındaki tutarsızlık, çocuklarda kurallara uymada karışıklığa ve zorluklara neden olabilir.

Duygusal Kontrolü Koruma: Ebeveynler, çocuklara sınırlar koyarken duygusal kontrolü korumalıdır. Öfke veya duygusal tepkiler, çocuklarda kafa karışıklığına ve sınırlara uymama eğilimine yol açabilir.

İstikrarlı Sonuçlar: Aynı davranış için her seferinde benzer sonuçları uygulamak, çocukların kurallara uymasını sağlar. Örneğin, belirli bir kurala uymayan bir çocuğa her seferinde aynı türden bir sonuçla karşılaşması, tutarlılık sağlar.

İstisnaları Belirleme: Belirli durumlar için istisnaları açıklığa kavuşturmak önemlidir. Bazı durumlarda belirli kuralların esnetilebileceğini çocuğa açıklamak, ancak bu istisnaların sınırlı olduğunu vurgulamak tutarlılık sağlar.

Uygulamada Esneklik: Esnek olmak, ancak temel kurallar konusunda kararlı kalmak önemlidir.

Esneklik, çocukların gelişim seviyelerine ve duygusal durumlarına uygun sınırlar belirlemeyi içerir.

Çocuklarla Açık İletişim: Çocuklara kuralların neden konduğunu anlatmak ve sınırların amacını paylaşmak önemlidir. Açık iletişim, çocukların kuralları anlamalarına ve içselleştirmelerine yardımcı olabilir.

Tutarlı sınırlar, çocukların güvenli ve sağlıklı bir ortamda

büyümelerine yardımcı olur. Tutarlılık, çocukların dünyayı anlamalarına ve olumlu davranışları benimsemelerine katkıda bulunur.

4. Doğru Davranışları Ödüllendirin:

Doğru davranışları ödüllendirme, çocuk eğitiminde olumlu davranışları pekiştirmenin ve teşvik etmenin bir yöntemidir. İyi davranışları ödüllendirmek, çocuklara istenilen davranışları tekrarlamaları için pozitif bir geri bildirim sağlar.

Bu süreçte, ödüllerin çeşitliliği önemlidir. Çocuğun yaşına, ilgi alanlarına ve bireysel motivasyonlarına uygun ödüller seçilmelidir. Bu ödüller maddi olabileceği gibi, övgü, özel zaman, bir etkinlik veya ayrıcalıklı bir ayrıcalık da olabilir.

Zamanında ve doğru geri bildirim, çocukların davranışları ile ödül arasında nedensel bir bağlantı kurmalarına yardımcı olur. Geri bildirim, olumlu davranışın neden ödüllendirildiğini açıklamalı ve olumlu bir dil kullanmalıdır.

Hedef belirleme ve ödül sistemi oluşturma, çocuklara belirli davranışlar için motive edici hedefler koymada yardımcı olur. Bu hedeflere ulaşıldığında, ödüller sunularak çocukların başarılarını takdir etmek önemlidir.

Ödüllerin beklentileri karşılması, çocukların motivasyonunu artırmak için önemlidir. Çocuğun ilgi alanlarına, hobilerine veya arzularına dayalı ödüller daha etkili olabilir.

Sürpriz ödüller eklemek, çocukları motive etmekte ve heyecanlandırmakta yardımcı olabilir. Aniden gelen küçük bir ödül, çocuğun motivasyonunu artırabilir.

Uzun vadeli motivasyon için çocuğunuzun hedeflerine yönelik ödüller belirlemek, gelecek planlama ve uzun vadeli motivasyonlarını desteklemek açısından önemlidir. Bu, çocuğunuzun belirli bir davranışı sürdürmesine ve geliştirmesine yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, doğru davranışları ödüllendirme çocuk eğitiminde olumlu bir etki sağlar. Bu yöntem, çocukların istenilen davranışları öğrenmelerine, içselleştirmelerine ve kalıcı hale getirmelerine yardımcı olurken aynı zamanda olumlu bir ilişki kurmayı teşvik eder.

5. Empati Gösterin:

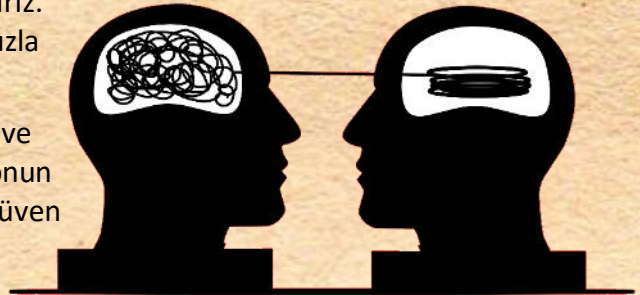
Sınır koymak, çocuk eğitiminde kritik bir unsurdur ve bu süreçte empati göstermek duygusal gelişim açısından önemlidir. Empati, çocuğun hissettiklerini anlama ve saygı gösterme yeteneğidir. Sınırları belirlerken duygusal açıklamalar kullanarak çocuğun hissettiklerini anlamaya çalışın, örneğin, "Oyuncakları paylaşmak istemiyorsun, üzgün hissediyorsun, değil mi?"

Empatik bir dil kullanarak çocuğun duygularını anlamaya çalışın. Örneğin, "Oyuncakları paylaşmak zor olabilir, neden endişeli hissediyorsun?" gibi empatik bir yaklaşım benimseyin.

Duygusal ifadeler ve yansıtma kullanarak çocuğun duygularını doğru bir şekilde anladığınızı gösterin. Örneğin, "Eğer doğru anladıysam, şu an çok sinirli hissediyorsun, öyle mi?" gibi ifadelerle çocuğunuzla bağ kurun.

Sınırlar belirlerken alternatif çözüm önerileri sunun. Çocuğunuzun duygusal ihtiyaçlarını anlamak ve işbirliği yapmak için bu önemlidir. Örneğin, "Oyuncakları paylaşmak zor olabilir, belki sırayla kullanmak ya da başka bir oyun bulmak konusunda bir çözüm bulabiliriz. Senin düşüncelerin neler?" gibi çocuğunuzla etkileşimde bulunun.

Duygusal güvenlik sağlamak için sevgi ve anlayışla yaklaşın. Çocuğunuza kuralların onun iyiliği için olduğunu vurgulayarak duygusal güven ortamı oluşturun. Örneğin, "Eğer paylaşırsak, herkes eğlenebilir ve mutlu olabilir. Seninle bu kuralları koyuyoruz, çünkü seni düşünüyoruz."

Empati, sınır koyma sürecinde çocuğun duygusal bağlamını güçlendirir ve ona duygusal zekasını geliştirmesi için fırsat tanır. Bu sayede çocuğunuz, sınırları daha iyi anlar ve kabul ederken duygusal olarak desteklenmiş hissederek.

6. Kendi Davranışınızı Modelleyin:

Sınır koymada kendi davranışınızı modelleme, çocuklara istenilen davranışları öğrenmeleri için etkili bir stratejidir. Tutarlılık önemlidir; belirlenen kurallara her zaman uymak, çocuğunuza tutarlı bir davranış modeli sunar. Aynı zamanda duygusal kontrolü göstererek, öfke veya stresle başa çıkma becerilerini çocuğunuza örnek olarak sunabilirsiniz.

Empati ve saygı konusunda örnek olmak, çocuğunuzun başkalarının duygularına saygı göstermesini ve anlamasını teşvik eder. Doğru iletişim becerilerinizi kullanarak, sorunları anlayışlı bir şekilde çözmek ve duygularını ifade etmek, çocuğunuzun bu önemli becerileri öğrenmesine yardımcı olur.

Sorumluluk alma konusunda örnek olmak, hataları kabul etmek ve düzeltici eylemler göstermek çocuğunuzun sorumluluk bilincini güçlendirebilir. Ayrıca, değişen durumlara esnek bir şekilde uyum sağlama yeteneğinizi göstermek, çocuğunuzun esnek düşünce ve adaptasyon becerilerini geliştirmesine katkıda bulunabilir.

Kendi davranışınızı modelleyerek, çocuğunuzun sınırlara uymayı öğrenmesini kolaylaştırabilir ve duygusal-davranışsal gelişimine olumlu bir etki yapabilirsiniz.

7. Yaşa Uygun Sınırlar Belirleme:

Çocuğun yaşına ve gelişim seviyesine uygun sınırlar belirlemek, etkili ebeveynlik pratiğinin temelini oluşturur. Fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişimlerini anlamak, genel yaş dönemlerinin yanı sıra bireysel farklılıkları da göz önünde bulundurmaya gerektirir. Çocuğunuzun bağımsızlık duygusunu desteklemek için yaşına uygun sorumluluklar belirlemek önemlidir. Örneğin, küçük çocuklara odalarını toplama sorumluluğu verirken, daha büyük çocuklara kendi giysilerini seçme ve giyinme gibi aşamalı görevler verebilirsiniz.

Çocuğunuz hızla büyüdükçe ve geliştikçe, sınırların da ayarlanması gerekebilir. Esnek olmak ve çocuğunuzun değişen ihtiyaçlarına uyum sağlamaya hazır olmak, etkili bir ebeveynlik yaklaşımının bir parçasıdır. Duygusal olarak büyüyen çocuğunuzun duygusal ihtiyaçlarına saygı göstermek ve duygusal ifadelerine izin vermek, sağlıklı bir duygusal gelişim için önemlidir.

Sonuç olarak, çocuğun yaşına ve gelişim seviyesine uygun sınırlar belirlemek, güvenli bir ortamda büyümelerine katkı sağlar. Bu süreç, çocuğunuzun sorumluluk duygusunu geliştirmesine ve olumlu davranışları öğrenmesine yardımcı olur.

Her çocuk farklıdır, bu nedenle sınır koyma yöntemleri çocuğun bireysel özelliklerine göre ayarlanmalıdır. Ayrıca, ebeveynler arasında tutarlılık sağlamak da önemlidir, bu şekilde çocuklar karışıklık yaşamazlar ve kurallara daha kolay uyarlar.

<https://www.bu.edu/childrens-center/files/2020/07/Limit-Setting.pdf>

<https://www.hartsteinpsychological.com/importance-setting-limits-child>

Aydın EKİZ
Rehberlik Öğretmeni

AKADEMİK BAŞARISIZLIK YAŞAYAN ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLAR

Özel yetenekli birey denilince ardı sıra belli başlı özellikler sıralar ve özel yeteneklilerin bu özelliklere uygun performans göstermesini bekleriz; yüksek akademik başarı ise bunlardan sadece biri. İster öğretmen ister ebeveyn olalım özel yetenekli olarak tanılanmış bir öğrencimiz varsa ondan beklentimiz IQ düzeyine uygun yüksek akademik başarıya sahip olmasıdır. Aslında toplum olarak yüksek akademik başarıyı üstün zekâ ile doğru orantılı olarak ilişkilendirir; özel yetenekli bireylerin akademik başarısızlık yaşayabilecekleri ihtimalini çoğunlukla göz önünde bulundurmazız. Halbuki yapılan araştırma sonuçları varsayılanın aksine bu bireylerin akademik başarısızlık yaşayabileceklerini ortaya koymaktadır. Özel yeteneklilerin önemli bir kısmının yaşadığı akademik başarısızlık sınıf ortalamasının altında sergiledikleri başarısızlıktan ziyade; IQ düzeylerinin ortaya koydukları performansla uyumlu olmamasından kaynaklı bir başarısızlıktır. Bu durum ise literatürde beklenmedik başarısızlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Peki özel yetenekli öğrencilerin önemli bir kısmının yaşadığı ve sistemin içinde kaybolup gitmelerine neden olan bu beklenmedik akademik başarısızlığın sebepleri neler olabilir? Bu sebepleri bireysel ve çevresel faktörler olarak iki ayrı çatı altında incelemek, önleyici ve iyileştirici destek mekanizmalarına topyekûn bakabilmemiz açısından önemli olacaktır.

Bireysel faktörler çatısı altında beklenmedik akademik başarısızlık yaşayan özel yetenekli öğrencilere baktığımızda; bu öğrencilerin zaman yönetimi, çalışma stratejileri gibi özyönetim becerilerinin zayıf olduklarını, olumsuz mükemmeliyetçi özellikler sergilediklerini, benlik algılarının ve özgüvenlerinin düşük olduğunu görmekteyiz. Özellikle özel yetenek etiketinin olumsuz yansımalarından olan “çalışmadan da başarılı olabilirim” inancı ile hareket eden kimi özel yetenekli öğrenciler, eğitim öğretim sürecinin ilk yıllarında özyönetim becerilerini geliştiremezler. Dolayısıyla özyönetim becerileri zayıf olan bu öğrenciler, ilerleyen yıllarda derslerin karmaşık bir hale dönüşmesiyle başarısızlık yaşamaktadırlar. Yaşanan her başarısızlık ise beraberinde yetersizlik ve başarısızlık duygusunun pekişmesine, iç motivasyonun, özgüvenin ve özsaygının düşmesine neden olmakta ve artık öğrencinin kendisine yönelik başarı beklentisi de giderek azalmaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin kendilerine ve çevrelerine yönelik olumlu olmayan mükemmeliyetçi algıları ve tutumları da beklenmedik başarısızlık yaşamalarına neden olmaktadır. Özellikle çaba ve başarının birbiriyle ilişkili, ayrılmaz birer ikili olduğunun bilincine varamamaları; hatanın geliştiren yönüne odaklanamamaları onlarda beklenmedik başarısızlığı körüklemektedir. Bunların yanı sıra özel yeteneğe eşlik eden dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, özel öğrenme güçlüğü, görme ve işitme yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu gibi ek tanılar da bu öğrencilerin başarısız olarak etiketlenmelerine ve başarısızlık yaşamalarına neden olmaktadır.

Çevresel faktörler çatısı altında beklenmedik başarısızlığın ortaya çıkmasında aile, okul ve yakın çevrenin etkilerini görmekteyiz. Öncelikle öğrencinin eğitsel ihtiyaçlarına göre düzenlenmemiş eğitim ortamları ve ders kazanımları, özel yetenekli öğrencilerin okul ortamını sıkıcı ve gereksiz bulmalarına neden olmakta; bu da beraberinde başarısızlığı ve hatta okul terkini getirebilmektedir. Kimi ebeveyn ve

öğretmenler özel yeteneklilerin her alanda yüksek performans göstermeleri gerektiğine yönelik sağlıklı olmayan beklentiler geliştirebilmekte; bu beklentilere cevap veremeyen özel yetenekli öğrenciler de başarmaya yönelik inançlarını ve iç motivasyonlarını yitirebilmektedir. İster çocuk ister ergen olsun sosyal bir varlık olan insan için arkadaşlık önemli bir kavramdır ve özel yetenekli öğrenciler de tıpkı akranları gibi kabul görmek, onaylanmak ve bir gruba dahil olmak ister. Üstün ve başarılı olma durumu ise bazı akran grupları tarafından onaylanmamakta ve zorbaca davranışları beraberinde getirmektedir; bu da bir gruba dahil olmak isteyen özel yetenekli öğrencilerin yeteneklerini perdelemelerine, başarmak için güdülenememelerine ve çabalamamalarına neden olmaktadır.

Özel yeteneklilerde beklenmedik başarısızlığı azaltmanın ya da ortadan kaldırmanın ilk adımı ise bu durumu ortaya çıkartan sebeplerin farkında olmaktır. Bu konuda özellikle özel yetenekli öğrencilere temas eden ebeveynlere ve öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir; öyle ki bu sorumlulukların başında özel yeteneklilerin benzer ortak özelliklere sahip olduklarını bilmekle birlikte bireysel ve çevresel dinamikler bağlamında her birinin parmak izi kadar birbirinden farklı olduğunun bilincinde olmak gelmektedir.

Aysun KALINCI KARAGÖZ

Şahinde Hayrettin Yavuz Bilim ve Sanat Merkezi Rehberlik Öğretmeni

KAYNAŞTIRMA/BÜTÜNLEŞTİRMEDE İŞ BİRLİĞİ

Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 02/09/2008' de yayınlanan "Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları" içerikli genelgenin 4. Maddesinde:

"Yetersizliği olmayan akranları ile aynı sınıfta ya da özel eğitim sınıflarına devam eden öğrencilerin kaynaştırma yoluyla eğitimlerinde sınıf öğretmenleri, özel eğitim sınıfı öğretmenleri ile rehber öğretmenlerin yanı sıra okulda görevli tüm yönetici ve diğer öğretmenler aynı sorumluluk bilinciyle hareket edeceklerdir." ifadesi yer almaktadır.

Çolak (2012)'a göre ifade edilen bu sorumluluk bilinci ise kaynaştırma uygulamalarında yer alan kişilerin iş birliğine dayalı bir şekilde çalışmasıyla sağlanır. Uygulamalara baktığımızda ülkemizde yasalarda var olan BEP Geliştirme Birimi'nin sadece kâğıt üzerinde kaldığı aşikardır. Kaynaştırma uygulamaların yürütülmesinden sadece sınıf öğretmeni sorumluymuş gibi bir izlenim mevcuttur. Halbuki kaynaştırma sadece sınıf öğretmenin halledebileceği, sadece sınıf öğretmenin katılımıyla başarılı olunabilecek bir durum değildir. Bu kaynaştırma uygulaması sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma

alanında uzmanlarla ebeveynlerle iş birlikli bir şekilde çalışmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda iş birliği, ortak belirlenen bir amaca hizmet etmeye yönelik ilgili kişilerin bir araya gelerek ortak çözüm yolları geliştirdikleri ve bu çözümleri uygulamaya koydukları bir süreçtir. Bu bakımdan ekip çalışması, normal eğitim verilen sınıflarda bulunan yetersizliği olan bireylerin normal gelişim gösteren yaşlılarıyla beraber olmasında başarıya ulaştırıcı bir etkidir.

Bütünleştirme, bireylerin mevcut yetersizliğinden en az etkilenip eğitiminden maksimum verimi elde ettikleri eğitim-öğretim ortamları olarak ifade edilir. Diğer bir ifadeyle bütünleştirmeyi bütün çocukların eğitim gereksinimlerinin karşılanması olarak da tanımlayabiliriz. Bu bağlamda bütünleştirmenin sağlanabilmesi ve öğrencilerin bireysel farklılıklarına daha iyi hizmet edebilmek adına bütünleştirme yapılacak olan ortama ve bu ortamda uygulanacak olan sistem incelenmelidir.

Başarılı bir kaynaştırma eğitiminden söz edilebilmesi sadece yetersizliği olan öğrencinin normal eğitim sınıflarına yerleştirilmesi yeterli değildir. Bu bakımdan bazı düzenlemelerin uygulamaya koyulması, kaynaştırmada temel alınması gereken ilkelerin benimsenmesi ve bazı önemli ölçütlerin sağlanması gerekir. Yani başarılı ve etkili bir kaynaştırma eğitiminden söz edebilmek için:

- ✚ En başta okul idarecisi tarafından sonra da okuldaki diğer çalışanlar tarafından yetersizliği olan bireyin sosyal kabulünün desteklenmesi gerekir.
- ✚ Sınıf öğretmenlerinin olumlu tutumu
- ✚ Normal sınıflardaki düzenlemenin tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olması
- ✚ Normal sınıflardaki tüm çocuklara sınıf içi etkinliklere katılmaları için fırsat verilmesi
- ✚ Kaynaştırma sınıfındaki diğer öğrencilerin yetersizliği olan öğrenci ile ilgili bilgilendirilmeleri
- ✚ Yetersizliği olan öğrenci ya da öğretmene ihtiyaç duyduklarında gerekli olan özel eğitim hizmetlerinin sunulması
- ✚ Sınıfta yer alan tüm öğrenci velileri ile iş birliği halinde olunması ilkelerinin benimsenmesi gerekir (Kargın, 2004).

MEB (2013)'e göre yetersizliği olan bireyin kaynaştırma eğitimine başlanmadan bir ön hazırlıkların tamamlanması gerekir. Bu hazırlıklar sadece kaynaştırma yapılacak olan ortamın hazırlanmasıyla ilgili değildir daha kapsamlı bir hazırlığın yapılmasını içerir. Bu hazırlıklar:

- ✚ Kaynaştırma eğitiminde yer alacak öğretmenin hazırlanması
- ✚ Kaynaştırma eğitimine alınacak öğrencinin hazırlanması;
- ✚ Sınıftaki özel gereksinimi olmayan çocukların hazırlanması
- ✚ Eğitim verilecek ortamın hazırlanması, okuldaki diğer çalışanların hazırlanması,
- ✚ Öğretim programının hazırlanması,
- ✚ Çocuğu kaynaştırma eğitimi alan almayan tüm öğrencilerin ailelerin hazırlanmasıdır.

Kaynaştırma eğitimi yapılan okullarda bulunan tüm çalışanların kaynaştırma eğitiminde görevi vardır, herkes bu eğitimden sorumludur. Başta öğretmenlerin yer almasıyla birlikte tüm çalışanların bu konuda bilgilendirilmesi gerekir. Çünkü öğretmenler sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olduğunda nasıl eğitim verecekleri, hangi yöntem ve teknikleri kullanacakları ve materyalleri nasıl seçecekleri ne şekilde uygulayacakları konusunda bilgilendirilmediklerinde zorluk yaşamaktadırlar ve sınıflarındaki kaynaştırma öğrencisini onlara verilen yük olarak görmektedirler (MEB, 2013).

Batu (2000)' göre kaynaştırmaya başlamadan önce kaynaştırma uygulamalarını başarıya ulaştıracak bazı etkinlikler düzenlenmelidir. Kaynaştırma uygulayacak sınıf öğretmenin kaynaştırma eğitimi vermeye ve öğrenciyi kabul etmeye istekli bir tutum benimsemeli. Kaynaştırma uygulamasının başarılı olmasındaki en önemli etkenlerden biri öğretmendir. Çünkü öğretmen hem normal öğrencilerin yetersizliği olan öğrenciye karşı olumlu tutum sergilemelerinde hem de normal öğrencilerin ailelerin sergileyeceği tutumda en önemli etken ve yön vericidir. Bu noktada öğretmenlerin olumlu tutum sergilemelerinde destek eğitim

hizmetlerinin etkisi büyüktür (Mileys & Simpson, 1989. akt; Batu, 2000). Mileys ve Simpson (1989) araştırmalarında normal öğretmenlere uyguladıkları anket sonucunda öğretmenlerin, kaynaştırma uygulamalarını başarıyla yürütebilmek için danışmanlık hizmetleri, hizmet içi eğitim gibi destek eğitim hizmetlerinden faydalanmak istediklerini ortaya koymuşlardır. Yine kaynaştırmanın başarıya ulaşabilmesi için öğretmenlerle düzenli toplantılar yapılmalı ve toplantılarda onlara yalnız olmadıkları anlatılmalı, öğretmenlere ihtiyacın olduğu anlatılmalı, kaynaştırma öncesi ve esnasında yetersizlik türleri ve özellikleri anlatılmalı, davranış kontrolü ve sınıf yönetimi anlatılmalı, sorun yaşadıklarında rehber öğretmeninden ve özel eğitim öğretmeninden rahatlıkla yardım alabileceklere ifade edilmelidir (Batu, 2000). Bu şekilde gerekli ve doğru zamanda doğru bilgilendirmeler, doğru yardımlar alınarak öğretmenler arası etkileşimlerle başarılı bir kaynaştırma uygulaması yapılabilir.

Normal öğrencilerle de yine sınıfa kaynaştırma öğrencisi geleceği konusunda bilgi verilerek başlanmalı, öğrencilerle kaynaştırma öğrencisi sınıfta olmadığında toplantılar düzenlenmeli, yetersizliğin türü ve özellikleri hakkında bilgilendirme yapılmalı ve simülasyon çalışmalarına yer verilerek empati yapmaları sağlanmalıdır (Batu, 2000). Böylelikle normal öğrencilerle de iş birliği yaparak kaynaştırma öğrencisinin kabulü ve sosyal uyumunun sağlanması kolaylaşacaktır.

Kaynaştırma öğrencileriyle de aynı şekilde başarılı bir kaynaştırma olması için normal öğrencilerin hazırlandığı gibi onları da nasıl bir sınıfın beklediği, nelere dikkat etmeleri gerektiği, uyulması gereken kurallar ve kurallara uyulmadığında yapılacaklar hakkında bilgilendirmek gerekmektedir.

Kaynaştırma öğrencilerinin sınıf içerisinde sosyal kabulünün sağlanamamasının nedenlerinden biri sosyalleşme eksikliğidir (Lewis ve Doorlag, 1987. akt; Batu, 2000). Bundan dolayı da kaynaştırma eğitimi alacak öğrenciye sosyalleşme etkinlikleri planlanmalıdır. Kaynaştırma uygulamalarının başladığı ilk haftalarda önce bir iki gönüllü öğrenciyle kaynaştırma öğrencisine karşı görevlendirmek, kaynaştırma öğrencisinin sosyal uyumunu kolaylaştırır. Kaynaştırma öğrencilerinde kaynaştırma ortamına yerleştirildikten sonra meydana gelen gelişim ve değişimler gözlemlenmeli kaydı tutularak değerlendirilmelidir (Salend, 1984. akt. Batu, 2000).

Okul yönetimi yine başarılı bir kaynaştırma uygulaması gerçekleştirilebilmesi için en önemli unsurlardan biridir. Okul idaresinin kaynaştırmaya verdiği önem, başarılı olacağına dair tutum ve inancı kaynaştırma uygulamasında yer alan herkesin işini kolaylaştıracaktır. Öğretmenlerin, diğer öğrenciler ve ailelerinin ve personellerin kaynaştırma öğrencisine olan olumlu bakış açısı okul yönetimin olumlu tutumu sayesinde artacaktır. Okul yönetiminin özel eğitim öğretmeniyle iş birliği halinde olması diğer öğretmenlerine ve okul çalışanlarına örnek teşkil etmesi olumlu açıda etkilemesi bakımından yararlı olacaktır. Okul yönetiminin kaynaştırmanın gerekliliğine olan inancı (Odluyurt, Batu. 2012).

Kısacası kaynaştırma uygulamalarından önce ve kaynaştırma uygulamaları sırasında yukarıda bahsedilen bu unsurlarla etkileşim içinde süreç yürütülürse etkili ve başarılı bir kaynaştırma uygulanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- Çolak, A. (2012). Kaynaştırma ve İşbirliği. S. Btu, A. Çolak, & S. Odluyurt içinde, Özel Gereksinimli Çocukların Kaynaştırılması Öğretmen El Kitabı (s. 41-50). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Batu, S. (2000). Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri. Özel Eğitim Dergisi, 2(4), 35-45.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri. Özel Eğitim Dergisi, 1-13.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2012). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. T.C. Resmi Gazete, (28360), 21 Temmuz 2012, 1-83.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). Birlikte başarırız: Bütünleştirme kapsamında eğitim uygulamaları öğretmen kılavuz kitabı https://orgm.meb.gov.tr/kitaplar/Butunlestirme_Kapsaminda_Egitim_Uygulamalari_Ogretmen_Kilavuz_Kitabi.pdf adresinden edinilmiştir.
- Odluyurt, S., & Batu, S. E. (2012). Kaynaştırmanın Başarısını Etkileyen Faktörler. S. E. Batu, A. Çolak, & S. Odluyurt içinde, Özel Gereksinimli Çocukların Kaynaştırılması Öğretmen El Kitabı (s. 27-37). Ankara: Vize Yayıncılık.

Ayşenur TOPAÇ

Özel Eğitim Öğretmeni

OKULLARDA DANIŞMANLIK TEDBİRİ SÜRECİ

Danışmanlık Tedbiri Kararı son yıllarda rehber öğretmenlere ekstra bir görev olarak uygulanmaya başlayan ve doğrudan ilgili mahkemenin verdiği karar doğrultusunda okul rehber öğretmenlerinin uyguladığı bir çalışmadır. Danışmanlık Tedbiri doğrudan okul rehberlik servisinin bir görevi olarak uygulanırken Eğitim Tedbiri ise okullarda okul idaresinin sorumluluğunda rehber öğretmenin konu ile ilgili yapması gereken görevler olarak yürütülmesi gerekmektedir. Okullarda yaşanan en önemli sorunlar ise Danışmanlık Tedbiri uygulanması sırasında ilgili evrakların düzenlenmesi, takibi ve gönderim sürecinde yaşanmaktadır. İhmal ve istismar olaylarında bildirim sürecinin nasıl yapılması gerektiği bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbirinin nasıl uygulanması gerektiği nasıl bir yol izleneceği ve yasal olarak okul rehber öğretmenin yapması gerekenlere değinilecektir.

Tedbir kararlarının yasal dayanakları ve çocuk hak ve özgürlüklerinin dayandığı yasal çerçeve kısaca Danışmanlık El Kitabında şöyle betimlenmiştir: Çocuk hak ve özgürlükleri genel anlamda insan hakları kavramının ayrılmaz bir parçasıdır.

Çocukların gelişimleri ve ihtiyaçlarının farklılığı ve mevcut durumda yaşanan sorunlar çocuklara özgü düzenleme yapma zorunluğunu doğurmuştur. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) bu amaçla yapılmış bir Sözleşme olup çocuk, sözleşmenin 1. maddesinde daha erken yaşta reşit olma durumu hariç 18 yaşını doldurmamış kişi olarak

tanımlanmıştır. Türk Ceza Kanunu (TCK) ve Çocuk Koruma Kanunu'nda (ÇKK) ise daha erken yaşta ergin olursa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi çocuk olarak kabul edilmiş ve çocukluk kavramının kapsamı ÇHS'den daha geniş biçimde belirlenmiştir. ÇHS'de çocukların öznesi ya da parçası olduğu bir yargılamanın çocuklara özgü olması kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler Çocuk Adaletinin Yönetimi Hakkında Asgari Standart Kurallarının [Pekin (Beijing) Kuralları] 2,3. maddesinde her hukuk sisteminde özellikle çocuk suçlulara ve çocuk adaletinin yönetimini üstlenen kurum ve kuruluşlara yönelik, uygulanabilir kanun ve kuralların kabul edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Buna göre, çocuk adalet sisteminde çocuklara özgü kanun, çocuklara özgü mahkeme, çocuklara özgü kurum ve kuruluşlar bulunması gerekmektedir.

Çocuklara özgü adalet sisteminde, çocuğun iyileştirilmesi ön plana alınmalıdır ve suça sürüklenen çocuklara gösterilecek tepki hem çocuğun içinde bulunduğu koşullarla hem de eylemi ile orantılı olmalıdır. Adalet sistemi içinde çocuklar, suça sürüklenen, suçun mağduru, suçun tanığı, korunma gereksinimi olan veya kendisini ilgilendiren hukuk davasında taraf olarak yer alabilirler. Çocuk adalet sistemi hem korunma ihtiyacı olan hem de suça sürüklenen çocuklarla ilgilenir ve onlara özgü kuralları içerir. (Danışmanlık Tedbiri El Kitabı)

Koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının uygulanmasındaki hukuksal dayanakla da Danışmanlık Tedbiri El Kitabın da açıkça belirtilmiştir. “ÇHS’nin 18. maddesinde çocuk yetiştirme sorumluluğunun ana-baba ile birlikte devlete de ait olduğu, ana-babanın sorumluluklarını yerine getirmesinde yasal temsilcilere uygun yardımın yapılması gerektiği ve yasal temsilciye rehberlik edilmesi gerektiği; 27. maddesinde ise hakların uygulanmasında devletin olanakları ölçüsünde çocuğun bakımını üstlenen kişilere maddi yardım ve destek programlarının uygulayacağı düzenlemiştir. Ayrıca sözleşmenin çeşitli maddelerinde çocuğun her türlü ihmal, istismar ya da insanlık dışı muameleden korunması, bu eylemlerin mağduru olan çocukların yeniden toplumla bütünlüştürülmesi kapsamında çocuğa rehberlik edilmesi (md. 19, 36, 39,); kanunla ihtilaf halindeki çocuklar için verilebilecek kararlar kapsamında; koruma tedbiri, yönlendirme ve gözetim kararları, danışmanlık, şartlı salıverme, bakım için yerleştirme, eğitim ve meslek öğretim programları ve diğer kurumsal bakım seçenekleri gibi çeşitli düzenlemelerin uygulanması ve bu uygulamalar esnasında, çocuklara durumları ve suçları ile orantılı ve kendi esenliklerine yardımcı olacak biçimde muamele edilmesinin (md. 40) sağlanacağı düzenlenmiştir. ÇHS’de mağdur ve suça sürüklenen çocuklar da dâhil olmak üzere her çocuk için öngörülen danışmanlık ve rehberlik tedbirleri uluslararası hukukla uyumlu olarak ÇKK’de da korunma ihtiyacı olan ve suça sürüklenen çocuklar için öngörülmüştür.”

Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararları kimler hakkında verilir.

Korunma ihtiyacı olan çocuklar: Korunma ihtiyacı olan çocuk; bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuktur (ÇKK md. 3;)

Mağdur çocuklar: Bir çocuğun bir suçun mağduru olduğu durumlarda suçu işleyene karşı ceza yargılaması süreci devam ederken çocuğun korunması ve desteklenmesi gerekebilir. Ceza yargılaması devam ederken çocuğun ikincil mağduriyetini önlemek, suçun etkilerini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için çocuk mahkemesinden bu konuda bir tedbir kararı alınması talep edilebilir.

Suçta sürüklenen çocuklar: Yapılan soruşturma sonunda, 0–12 yaş grubu arası veya 12–15 yaş arasında olup da işlediği fiilin hukuki sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneğine sahip olmadığı anlaşılan suça sürüklenen, 15- 18 yaşında sağır ve dilsiz olup işlediği fiilin hukuki sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneğine sahip olmadığı anlaşılan suça sürüklenen ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklar hakkında ceza kovuşturması yapılmazken çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine başvurulur (TCK m.31, ÇKK m.11).

Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararları Türleri

Danışmanlık tedbiri: çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda, çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,

Eğitim tedbiri: çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,

Bakım tedbiri: çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,

Sağlık tedbiri: çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına,

Barınma tedbiri: barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya yönelik tedbirlerdir.

- Danışmanlık ve barınma tedbirleri, Millî Eğitim Bakanlığı, Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu² ve yerel yönetimler;
- Bakım tedbirleri, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu;
- Eğitim tedbiri, Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- Sağlık tedbiri, Sağlık Bakanlığı tarafından yerine getirilecektir (ÇKK m.45).

Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararları Millî Eğitim Bakanlığının ve dolayısı ile okulların doğrudan sorumluluğundadır. Danışmanlık tedbiri okullarda rehber öğretmenler tarafından doğrudan yürütülen çalışmalardır. Eğitim Tedbiri çalışmaları ise okullarda okul idarelerinin doğrudan sorumluluğunda rehber öğretmenlerin desteği ile yürütülen çalışmalardır.

Danışmanlık Tedbiri Planının Hazırlanması

Danışmanlık Tedbiri kararlarının okullarda işleniş süreci ilgili Mahkeme (Çocuk mahkemesi, Aile Mahkemesi Ya da Asliye Hukuku Mahkemesi) tarafından Danışmanlık tedbiri kararı verilen çocuk ile ilgili karar Milli Eğitim Müdürlüğü aracılığı ile çocuğun bulunduğu okulda uygulanmak üzere okula gönderilir. Okula gelen Danışmanlık Tedbiri kararı ilgili rehber öğretmene okul idaresi tarafından tebliğ edilir. Tebliğ edilen karar ile birlikte okulda yürütülecek Danışmanlık tedbiri süreci başlamış olur. Kararın tebliğinden sonra ilgili rehber öğretmen **10 gün** içinde plan hazırlayıp milli eğitime göndermek zorundadır. Bu **10 günlük** süreç kararın rehber öğretmene tebliği ile başlar.

Kararın tebliğinden sonra çocuk ve aile ile görüşülüp aile ve çocuk süreç hakkında bilgilendirilir. Çocuk tanıma formu çocukla yapılan görüşme de doldurularak hazırlanacak plan için çocuk tanınmaya çalışılır. Mahkemenin vermiş olduğu karar ve çocuk tanıma formu ve varsa Sosyal İnceleme Raporundan (SİR) yararlanarak plan hazırlanır. Plan hazırlanırken Danışmanlık Tedbiri El Kitabın da yer alan otumlardan mutlaka yararlanılmalıdır. SİR raporunun okulla genellikle gönderilmemekte olup milli eğitim aracılığı ile üst yazı ile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğünden istenebilir. İlgili mahkeme kararı dışın da öğrenilen yeni bir bildirim gerektiren durum var ise bu hazırlanan planın altın da bilgilendirme olarak mutlaka yazılmalıdır.

Danışmanlık Tedbiri Planı hazırlanırken mutlaka uymak gereken noktalar mevcuttur. Plan hazırlanırken **çocuk ile en az 8 oturum, aile ile en az 4 oturum** olacak şekilde oturumlar planlanmalıdır. Çocuk ile hafta da en az bir oturum, aile ile en az 2 hafta da bir oturum planlanmalıdır.

Danışmanlık Tedbiri için yapılması gereken plan 10 gün içinde yapılmadıysa neden yapılmadığına dair mutlaka ilgili mahkeme milli eğitim müdürlüğü aracılığı ile bilgilendirilmelidir. Danışmanlık Tedbiri ilgili mahkeme tarafından verilen ve mutlaka uygulanması gereken bir karar olup bu kararın uygulanamama sebebi mutlaka mahkemeye bildirilmelidir. Çocuk ve ailenin sürece katılmamasından ya da danışmanlık tedbiri oturumlarına katılmamaları durumunda Milli Eğitim Müdürlüğü mutlaka bilgilendirilmedir. Çocuk ve aileye ulaşamaması durumun da aileye danışmanlık Tedbiri davet mektubu gönderilmelidir. Bu mektup iadeli taahhütlü olarak gönderilerek, ailenin gelmemesi durumun da bu davet mektubu taahhüt fişi ile Milli Eğitim Müdürlüğü bilgilendirilmelidir. Aile ve çocuğun sürece katılmaması durumunda yetkili kolluk güçlerinden destek istenebilir.

Danışmanlık Tedbiri Planı hazırlanırken gerekli olan formlar Danışmanlık Tedbiri El Kitabında ve yazımızın eklerinde yer alan linklerden tüm matbu formlara ulaşabilirsiniz. Plan hazırlanırken öncelikle çocuğun yaşamış olduğu olay ve duruma göre hedefler belirlenir bu hedeflerin sayısı değişkenlik gösterebilir. Hedeflere yönelik olarak yukarıda belirtildiği gibi çocuk ile hafta da en az 1 oturum ve en az 8 oturumluk bir çalışma planda yer almalıdır. Aile ile de en az iki hafta da bir olmak üzere en az 4 oturumluk bir çalışma planlanmalıdır. Planlar hazırlanıp 10 gün içinde milli eğitime gönderildikten sonra oturumlar planlanan sürelerde yapılmaya başlanır.

Planın Uygulanması ve Danışmanlık Süreci

Planlama doğrultusunda haftada en az bir kez çocuk ile yapılacak oturumların nasıl yürütüleceği Danışmanlık Tedbiri El Kitabında standartlaştırılmış şekil de mevcuttur. Danışmanlık süreci Rehberlik ve

psikolojik Danışma temel ilkeleri ile

doğrultusunda yürütülmelidir. Çocuk ve aile süreç konusunda aydınlatılmalı sürecin nasıl işleyeceğine ilişkin bilgi verilmelidir. Tüm oturumlarda mutlaka görüşme formları tutulmalı ve bu formlar saklanmalıdır.

Herhangi bir sebepten dolayı planlanan tarih de oturum yapılmadıysa en

uygun başka bir zaman dilimin- de yapılmalı ve görüşme formun da ve üç raporlaştırma sürecin de belirtilmelidir.

Raporlaştırma

Üç aylık değerlendirme raporu formu ve süreç değerlendirme raporu formları, raporlaştırma aşamasında kullanılacak formlardır. Yapılan plana başlandıktan 3 ay sonra 3 aylık değerlendirme raporu hazırlanarak Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir. Süreç değerlendirme raporu Milli Eğitim Müdürlüğü ya da ilgili mahkemeden oturumlar tamamlanmadan yapılan çalışmalara ilişkin rapor istendiğin de süreç değerlendirme raporu doldurularak gönderilir. Aylık değerlendirme raporun da planlanan çalışmalara ilişkin üç aylık değerlendirme formu matbu formu doldurularak hazırlanır. Planlanan çalışma ve oturumlar çocuk için yeterli olduysa üç aylık değerlendirme raporun da Danışmanlık tedbirinin kaldırılması önerilir. Tedbir kararının kaldırılmasına ilişkin ifadeler raporun değerlendirme kısmında olacağı gibi mutlaka ilgili üst yazıya da yazılmalıdır. Danışmanlık Tedbirinin devam ettirilmesi gerektiği düşünülüyor ve çocuk ile farklı konularda oturumlar yapılması gerekli görülüyorsa yeniden plan hazırlanıp gönderilmelidir. Ayrıca Danışmanlık Tedbiri kaldırılmayacak ancak çocuk ile ayrıca standart oturumlar yapılmayacak ise çocuğun süreç için de takibi yapıp tekrar değerlendirilmelidir.

Danışmanlık Tedbirine ilişkin yazışmalar planlar ve raporlaştırmalar da gizlilik ilkelerine dikkat edilmesi gereklidir. Planı ve raporlar gönderilirken, hazırlanan plan ve raporların üst yazıları DYS sistemi üzerinden gönderilip bir çıktısının alınarak plan ve raporların konması gereken kapalı zarfa yapıştırılması uygun olacaktır. Kapalı zarf elden Milli Eğitim Müdürlüğüne ulaştırılmalıdır.

Uğraş YAZILAN
Ereğli Lisesi Rehberlik Öğretmeni

EKLER

1. <https://orgm.meb.gov.tr/www/quotdanismanlik-tedbirleri-uygulamaları-el-kitabiquot-yayimlandi/icerik/818>
2. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_08/07230411_DANIYMANLIK_TEDBYRY_VELY_DAVE_T_MEKTUBU.pdf

ÖRGÜTSEL BAĞLILIK

Örgütün uyum içinde çalışması, örgütte belirlenen amaca ulaşmada başarı sağlanmasında örgütsel bağlılık kavramının önemi gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Gerek farklı iş sektörlerinde gerekse eğitim kurumlarında ayrı bir öneme sahip olan örgütsel bağlılık kavramı örgütlerin olmazsa olmaz koşulu haline geldiği yapılmış olan çalışmalarda da görülmektedir. Örgüt, önceden belirlenmiş ortak hedefleri gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiş insan toplulukları olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla insanın ve insan gücünün var olduğu çalışma ortamları da örgütsel yapı olarak adlandırılabilir. Bireyler hayatlarını devam ettirmek amacıyla çalışmak zorundadırlar (Tokmak, 2019, s. 184).

Dünyada hızlı gelişime bağlı olarak oluşan rekabet ortamındaki işletmeler bir yandan insan kaynaklarına daha fazla önem vermeye ve yatırım yapmaya zorlarken, diğer taraftan mevcut işgücünden maksimum ölçüde yararlanmaya yönelmektedir (Çavuş&Gürdoğan, 2008, s. 19). Kuruluşlar daha düşük maliyetlerle verimliliği artırmak isterler. Bunu gerçekleştirmek için mevcut işgücünü ve bireyin o organizasyonda kalma arzusunun elde tutulması ve organizasyonun hedeflerini ilerletmekle başarılabilirler. İnsan gücünün bu kadar önemli olduğunu hatırlamakta fayda var, ancak diğer yandan kaybetmesi kolay bir unsurdur. Bu nedenle örgütler etkin ve üretken işgücünü sürdürmeli ve onları çalıştıkları örgüte bağlamalıdır (Çavuş & Gürdoğan, 2008, s. 30). Örgütlerde çalışanların örgütlerine sahip çıkmaları örgütler için önemlidir. Çünkü örgütüne aidiyet ve bağlılık duygusunu benimsemiş ve geliştirmiş bireyler; çalışma ortamında meslektaşlarından memnun kalarak iş ve özel yaşamlarında üretken ve başarılı olabilirler (Tokmak, 2019, s. 184). Örgütlerin beşerî ve fiziksel faktörleri arasında özellikle insan unsuru, diğer faktörlerin şekillenmesinde gerçekleştirdiği görevler,

rakilere göre farklılıklar yaratmaya çalışması, aralarında farklı kombinasyonlar yaratması ayrıca örgütün hedeflerini yürütme noktasında oldukça önemlidir (Öğüt & Kaplan, 2011, s. 191). Girdisi ve çıktısı insan olan örgütler, birer sosyal yapılardır. Bu yapıların hedefleri doğrultusunda hareket edebilmeleri, kişilerin buldukları bu sosyal yapılar içinde iş birliğine bağlı olarak çalışmalarını ile mümkündür. Bunun yanı sıra örgüt sadece insanların bir araya gelmesiyle oluşturulmuş yapılardan ibaret değildir. Bir araya gelen bireyler ortak ve bireysel amaçlara ulaşmayı hedeflemektedirler. Karmaşık bir yapıya sahip olan insanların bir araya gelmesiyle oluşan örgütlerde bazı kavramlar ortaya çıkmaktadır. Örgütsel destek, örgütsel sinizm, örgütsel bağlılık, örgütsel adalet, örgütsel vatandaşlık, örgütsel sessizlik gibi kavramlar bunlara örnek olarak gösterilebilir (Deniz, 2021, s. 20).

Örgütsel bağlılık örgüt-çalışan ilişkisinin en kritik noktası olma özelliğini taşımaktadır. Çünkü örgütsel bağlılık en kısa tanımıyla çalışanın örgütüne duyduğu bağın bir ifadesidir. Bu bağ örgütle çalışan arasındaki ilişki karşılıklı olarak birbirini etkilemektedir. Örgüt ve çalışan arasındaki ilişkinin bazı gelişmeler altında zedelendiği yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan bir gerçek olmuştur. Yoğun rekabet ortamında küçülme ve daha yalın olma çalışmaları örgütlerin altın kuralı haline gelmiştir. Çalışma ilişkileri yerini verimlilik ilkesine bırakmıştır. Ekonomik sıkıntıların artması ve maliyetleri azaltmanın en kolay yolu olarak işgücü maliyetlerinin gündeme gelmesi, bununla birlikte kademe azaltma yeniden yapılanma gibi çalışmalar nedeniyle örgütlerde istihdamı azaltan temel değişkenlerin olması çalışanların örgütlerine duyduğu güveni azaltmaktadır. Güven duygusu ise örgütsel bağlılığın temelini oluşturması açısından oldukça kritik bir yere sahiptir. Güven duygusunun olmadığı bir ilişkide örgütsel bağlılığın gelişmesinden söz edilemez (Cengiz, 2000, s. 1). "Örgütsel bağlılık" terimi, bireyin çalıştığı örgütün amaçlarını, hedeflere ulaşma isteğini, örgüt için yapabileceğinden fazlasını yapma çabasını ve aktif bir rol üstlenmesini ifade eder. Çalışanların tutumlarından biri olan örgütsel bağlılık son yıllarda üzerinde çokça durulan bir kavram olmasına rağmen bu konuda bir fikir birliğine varılamamıştır (Bayram,2005, s. 128). Örgütsel bağlılık değişkeninde bağlılık kavramı; süreklilik, yükümlülük ve ilişki kavramları ile ifade edilmektedir. Bağlılık kavramı açıklanırken üzerinde durulması gereken diğer bir konu ise örgüt ile çalışan arasında kurulan bağ ve etkileşimdir. Örgüt ile birey arasında kurulan bağlar, örgütün en değerli varlığı olan çalışanların ortak kültür ve normlar, amaçlar ve ortak tutumlar etrafında birleşmelerini sağladığı gibi, kişilerde örgüte karşı aidiyet ve sadakat duygusu da geliştirebilmesidir (Çakır, 2006, s. 49). İbicioğlu'na (2000) göre örgütsel bağlılık, kişiye, zamana ve yere göre değişen öznel bir yapıya sahiptir, ancak bir çalışanın örgütüne uygun olup olmadığını belirlemek için kullanılacak belirli kriterler vardır. Bu kriterler aşağıdaki bölümlerde verilmiştir:

- Kurumun amaç ve değerlerini benimsemek ve hizmet etmek için fedakârlık yapabilme
- Örgüte uzun süre kalma konusunda güçlü istek duyma
- Örgütün doğasının benimseyerek, onunla değer özdeşmesi sağlamak
- Örgütün değerlerini içselleştirilmesi ve örgütsel değerle bütünleşmesi

Örgütsel bağlılık, örgütlerin varlıklarını koruma çabalarında hem en önemli işlevlerden biri hem de nihai hedeflerinden biridir. Çünkü örgüte bağlı insanlar daha uyumlu, daha memnun, daha üretken, daha fazla sadakat ve sorumlulukla çalışmakta ve örgütte daha az maliyetle daha çok ürün elde edilmesine neden olmaktadır (Balcı, 2003, s. 137). Çalışanların örgüte bağlılık duygusu olumlu sonuçlar yaratır organizasyon için, çalışmalarının verimliliğini artırmak. Bu nedenle bir örgütün, çalışanlarının örgüte bağlılığını artırabilecek veya azaltabilecek faktörlerin farkında olması önemlidir (Balay & Çetin, 2000, s. 99). Bu hususları aşağıdaki tabloda sıralayabiliriz;

Örgütler günümüzde hızla değişen ve acımasızlaşan iş dünyasında yaşamını devam ettirebilmek için üstesinden gelmek zorunda oldukları pek çok karışık problemle karşı karşıya bulunmaktadır. Rakiplerinin önüne geçmek için özellikle sahip olduğu sınırlı kaynakları en iyi şekilde kullanmanın yollarını bulmak zorunda olan örgütler için insan unsuru örgüt içinde en önemli role sahip olan kaynak olarak öne çıkmaktadır. Rekabette öne geçmenin anahtarı olarak öne çıkan insan unsuru örgütleri insan odaklı politikalar üretmeye zorlamaktadır. Bu sebeple örgütsel bağlılık örgütler için daha fazla önem kazanmaktadır (Budak, 2009,s. 35).

Örgütsel bağlılığı yüksek olan bireylerin bulunduğu örgütler daha etkili ve verimlidirler. Örgütsel bağlılığı güçlü olan bireylerin, işten ayrılma, işe geç kalma, devamsızlık gibi olumsuz davranışları sergileme olasılığı düşüktür. Örgütün amaçlarını benimseyen ve bu amaçları gerçekleştirmek için çaba

sarf eden iş görenler örgüte rekabet gücü kazandırır. Bu iş görenler olumlu görüş bildirdikleri için örgüt kaliteli elemanları bünyesine katmakta zorlanmaz (Cengiz,2000, s. 513).

Eğitim toplumu düzenleyen ve geleceğe taşıyan bir kurum olarak, onu yaşatmayı yüklenecek olan insanı yetiştirir. Doğduğunda topluma yararlı hiçbir davranışı olmayan insan yavrusuna kültür kazandırarak onu toplumsallaştırarak, bireyselleştirerek ve ürkekleştirerek toplumun etkin bir üyesi olmasına eğitim kurumu yardım eder (Başaran, 1993, s. 150). Eğitim sisteminde ürün, toplumca kabul gören olumlu davranışları kazanmış bireylere denir. Burada hem eğitilenler hem de eğitmenler insan olduklarından insan gücü girdisi diğer girdilerden daha çok önem arz etmektedir.

Araç gereç ve teknolojileri kullanarak öğrencileri eğitende insan gücü olduğundan eğitim örgütlerinde çalışan yönetici öğretmen ve diğer personel eğitim iş görenleri olarak karşımıza çıkar. Eğitim iş görenleri denilince eğitim örgütlerinde bilgi birikimlerini kullanarak ve olumlu tutum geliştirerek eğitim örgütlerinin örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçlarını gerçekleştirmesine katkı sağlarlar (Başaran, 1993, s. 109).

Ülkemizde okul yöneticilerimizin ve öğretmenlerimizin başarısı neredeyse onların özverilerine terkedilmiş, sadece yasal uygunluk denetimi ile asgari oranda imkânlar sağlanarak araçsal katılım sınırlandırılmak zorunda kalmıştır. Oysa eğitim, topluma ve bireylere yön veren bir faaliyet olarak hiçbir şekilde rastlantılara bırakılmamalıdır. Bunun için öncelikle okul personelinin sistem bağlı tutulan çalışma koşullarının yanı sıra, zaman geçirilmeden onları psikolojik olarak sisteme bağlayacak moral faktörlerinin de devreye konması gerekmektedir (Balay, 2000, s. 7). Öğretmen bağlılığı ile öğrenci performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda böyle bir ilişkinin varlığına rastlanılmıştır. Öğretmenler, öğrencinin okula bağlılığını artıran, öğrenci başarısını artırmaya yönelik çalışmalarda öğrenciye rehberlik edebilen ve etkili öğretim davranışlarını sınıfta kullanabilen kişilerdir (Balay, 2000, s. 5; Akt. Weber, 1997, s. 269). Örgütü bir orkestraya benzetecek olursak, yalnızca bazı enstrümanlar da iyi olmak iyi bir orkestra için yeterli değildir. Hoş bir ses elde edebilmek için her enstrümanın kendi anlamı ve kulağa hoş gelen ayrı tınıları vardır. Hep birlikte uyum içerisinde kulağa hoş gelen bir ses elde etmek içinde her enstrümanı ayrı ayrı önemsemek gerekmektedir. Telli enstrümanların ihmal edilerek nefesli olanların üzerinde durularak orkestra olunmaz. Bu nedenle başta insan kaynakları olmak üzere tüm örgütsel kaynakların örgütsel amaçlara uygun ve etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak yönetimin sorumluluğundadır. (Özdemir, 1995, s. 382).

Bu bağlamda en önemli görevi insan yetiştirmek olan eğitim kurumlarında öğretmenlerin okullarına öğrencilerine ve çalışma alanlarına yani kısacası içinde bulunduğu örgüte karşı duydukları bağlılık önem arz etmektedir. Ayrıca öğretmen bağlılığının öğrenci bağlılığı üzerinde çok büyük bağlantı olduğu da kaçınılmaz bir gerçektir. Bu nedenle iyi ve kaliteli bir öğretim büyük ölçüde öğretmenlerin örgüte bağlılık derecesine bilgi birikimine dayanmaktadır.

Sevda EKİCİ

Özel Eğitim Öğretmeni

EĞİTİM ORTAMINDA KUŞAKLARARASI İKLİMİN ÖNEMİ

Belirli bir zaman aralığını ifade etmek için kullanılan kuşak kavramına yönelik literatür incelendiğinde Türkiye’de bu kavramın son zamanlarda araştırmalara konu olduğu görülmektedir. Özellikle günümüz iş yaşantısında; Bebek Patlaması, X, Y ve Z kuşakları olarak ifade edilen dört kuşağın aynı ortamda çalıştığı görülebilmektedir. Bu durum, çalışma ortamında farklı kişilik özelliklerine ve düşüncelere sahip kuşak üyelerinin bir arada uyumlu bir şekilde çalışmalarını zorunlu kılmaktadır. Kuşakların kendi içlerinde oluşabilecek sorunların, kişilerin sosyal ve iş yaşantısı açısından çalışma hayatı ve disiplini etkileyebilmektedir. Bu nedenle her alanda olduğu gibi eğitim alanında da her yönden işleyişin sağlıklı yürütülebilmesi; eğitim kurumlarındaki örgüt ikliminin, dolayısıyla kuşaklararası iklimin okul yöneticisi tarafından oluşturulmasıyla mümkün olabilir.

Ülkemizde; genel olarak aynı dönem aralığında dünyaya gelmiş, aynı dönemin şartlarını taşımış, doğal olarak aynı sorun ve problemlerle karşılaşmış, benzer sorumluluğa sahip gruplar olarak kuşak kavramına ilişkin sınıflandırmada, özellikle yaşanan siyasi olayların baz alındığı görülmektedir. Örneğin X kuşağı 1964 sonrası siyasi olayların etkisinde kalmış, Y kuşağı 1980’li yıllardaki darbe zamanında yetişmiş, Z kuşağı ise 2000’li yıllara başlanmadan önceki bir başka darbe hayatına başladıkları bilinmektedir. Kuşaklar yalnızca siyasi olaylardan etkilenmiş olmasalar da ülkenin her alanını etkilemiş olan bu olaylar, ülkenin diğer kurum ve yapılarında da etkili olmuş ve günümüzdeki Türkiye’nin sosyal, ekonomi ve kültürel yapısının oluşmasına neden olmuştur. Dolayısıyla değişen zamanla birlikte dünyada sosyal, teknolojik,

ekonomik yönden meydana gelen değişiklikler ve yenilikler, aynı zaman aralığında doğmuş kişilerin benzer özelliklere sahip olabileceğini göstermektedir. Kuşak kavramının odak noktasını, kişilerin fikirleri, tutumları, ihtiyaçları ve yaşam tarzlarının oluşturduğu söylenebilir.

Kuşak üyelerinin kendilerine özgü bireysel özellikleri, çalışma yaşantısı ve yöntemleri bulunmaktadır. Bahsedilenler arasında önemli farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Bebek Patlaması kuşağı üyeleri iş kolik, hizmet odaklı, makam ve para gibi mevki güçlerine önem verirken; X kuşağı çalışanları otoriteyi sorgulayan, çalışma ve özel

yaşantısı arasında denge arayan özelliğe sahiptirler. Y kuşağı üyeleri ise iş yaşantısında memnun olduğunda çalışkan ve bağlı olmakta, aksi yönde ise kariyeri için işini kolaylıkla değiştirmeyi göze almaktadırlar. Görüldüğü üzere her kuşak yaşadığı dönem şartlarından ve dönemden etkilenip bunun sonucunda kendilerine ait değer ve tercihler geliştirebilmektedirler.

İnsanların gün geçtikçe hayata yönelik beklentileri, hayata dair bakış açıları ve düşünceleri değişiklik gösterebilmektedir. Çünkü günümüz iş yaşantısında, Gelenekselci, Bebek Patlaması, X, Y kuşakları olarak nitelendirilen dört kuşağın aynı ortamda çalıştığı görülebilmektedir. Bu dört kuşağın

kendi aralarında yaşanması muhtemel sorunların, kişilerin sosyal ve iş yaşantısı yönünden çalışma hayatı ve düzenini etkileyebilmektedir. Böylece, bu kuşakların çalışma yaşantılarına dair düşünceleri, yeni çalışma alışkanlığının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu durum, çalışma ortamında farklı kişilik özelliklerine ve düşüncelere sahip kuşak üyelerinin bir arada uyumlu bir şekilde çalışmalarını zorunlu kılmaktadır. Her kuşağın kendilerinden sonra gelecek olan bir kuşağa örnek olmasına rağmen, kuşaklar arasında kişilik özellikleri, tutum ve davranışlara yönelik farklılıkların belirgin bir şekilde olduğu görülmektedir. Bu duruma en önemli etkenin ise küreselleşmeyle birlikte sosyal, ekonomik ve teknolojik yönden gelişmelerin neden olduğu düşünülebilir. Genel itibarıyla kuşak tanım ve sınıflandırmalara bakıldığında aynı kuşaktan kişilerin aynı dönem aralığında yaşamış olmaları, ortak paylaşım ve ortamda bulunmaları nedeniyle, aynı kuşağa mensup olan kişilerin çalışma ortamı veya farklı ortamlarda aynı deneyime sahip oldukları söylenebilir.

Okullarda Bebek Patlaması, X kuşağı ve Y kuşağından öğretmenlerin aynı ortamda çalıştıkları bilinmektedir. Okul ortamında yalnızca yaşça büyük olan öğretmenlerin bilgi ve tecrübelerini genç öğretmenlere değil, yaşça küçük olan öğretmenlerin de sahip oldukları teknolojik veya güncel bilgilerini yaşça büyük olan öğretmenlere iletebilmektedirler. Eğitim ortamındaki öğretmenlerin sahip oldukları örtük bilgiler, örgütün

devamlılığının ve başarısının sağlanması için büyük önem arz etmektedir. Bu durumda öğretmenlerin, kuşaklararası bilgi paylaşımına ve okul ikliminin sağlanmasına teşvik edilmesini gerekmektedir. Dolayısıyla okul müdürlerine, eğitim ortamında olumlu ikliminin sağlanması, farklı kuşaktan kişiler arasındaki olumlu iletişim, etkileşim ve iş birliğinin sağlanması için büyük sorumluluklar düşmektedir. Okul müdürünün olumlu ikliminin oluşması için gereken çabayı ve özeni göstermemesi durumunda kuşaklararası çatışma ve problemlerin yaşanması kaçınılmaz olacaktır. Bu durumda okul yöneticilerinin kuşaklararası çatışmaların önüne geçmek için kuşaklara özgü davranış, tutum ve beklentileri hakkında bilgi sahibi olmaları, bu doğrultuda hareket etmeleri ve olumlu ikliminin sağlıklı bir şekilde işleyişini sağlamalıdır.

Sonuç olarak toplum ve kurumların kuşak kavramına yönelik bilgi sahibi olmaları, çalışma yaşantısında farklı kuşaktan bireylerin olması ve bu kuşakların farklı davranış özellikleri, tutum ve düşüncelere sahip olmaları, çalışma ortamında çatışma yaşanmaması, olumlu iklimin oluşması için önem arz etmektedir. Çünkü kuşakların birbirlerinden farklı davranış özellikleri, inançları, değerleri çalışma yaşantısını etkileyebilecek ve dolayısıyla bu durum çalışma ortamındaki olumlu iklime yani kuşaklararası iklime yansıyacaktır. Dolayısıyla insanların kuşak sınıflandırmalarına yönelik ön bilgilerinin olması, kuşak üyelerinin davranışlarının çoğunlukla dönem şartlarını yansıttığı için davranışların bu yönde anlamlandırılmasını ve birbirlerine karşı anlayışlı olmalarını sağlayacaktır.

Ayşe KALO EFE
Özel Eğitim Öğretmeni

AHLAKİ GELİŞİM YOLCULUĞU: KOHLBERG VE PİAGET PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ

Ahlaki yargı yeteneği, çeşitli talepler ve değerler arasında çatışma yaşanan durumlarda, tüm taleplerin perspektiflerini anlamak ve her perspektiften bakıldığında en adil çözümü bulmak anlamına gelir. Bu, Kohlberg'in Rawls'dan (1975) esinlendiği ideal rol üstlenme sürecini ifade eder. Dolayısıyla, Kohlberg'in ahlaki gelişim araştırmaları, farklı değerlerin çatıştığı adalet problemlerine odaklanmıştır (Çiftçi, 2003). Kohlberg bireylerin ahlaki gelişim düzeylerini değerlendirebilmek amacıyla farklı öyküler içeren sosyal problemler oluşturdu. Bu öykülerin sorularına verilen cevapları analiz ederek, insanların altı yargı aşamasından geçtiklerini belirledi. Bu altı aşama, geleneksel, gelenek öncesi ve gelenek sonrası olmak üzere üç düzeyde sınıflandırılmıştır. Her düzey, kendisinden önceki düzeye dayanmakla kalmaz, aynı zamanda sonraki düzeye temel oluşturur. Bu üç düzey, bireylerin doğru ya da ahlaki davranışı nasıl algıladığına ve bunu ne şekilde belirlediğine göre sıralanmıştır.

Kohlberg (1978), ahlaki gelişimi şu şekilde sınıflandırmaktadır:

Gelenek Öncesi Düzey

İtaat ve Ceza: Eylemlerin iyiliği veya kötülüğü fiziksel sonuçlarla belirlenir. Bu evrede bireyler cezadan kaçınmaya ve otoriteye sorgusuz itaat etmeye eğilimlidir.

Araçsal İlişkiler (Saf Çıkarıcılık): Doğru eylem, kişinin kendi ve bazen başkalarının ihtiyaçlarını tatmin eden eylemlerdir. Adalet, eşit paylaşım ve karşılıklılık unsurları bulunsa da pragmatik bir çerçevededir.

Geleneksel Düzey

Kişilerarası Uyum: Doğru eylem, başkalarını memnun eden ve onaylanan eylemdir. Çoğunluğun görüşü önemlidir.

Kanun ve Düzen: Davranışlarda otoriteye yönelme vardır. Sabit kurallar ve sosyal düzenin korunması önemlidir. Doğru davranış, kişinin görevini yerine getirmesini içerir.

Gelenek Sonrası Düzey

Sosyal Anlaşmalar: Doğru eylem, genel bireysel haklar ve standartlar olarak kabul edilen toplumsal bir anlaşma sonucudur. Anayasal ve demokratik olarak belirlenmiş haklar önemlidir.

Evrensel Ahlak İlkeleri: Kişinin kendi seçtiği etik ilkelere uygun olarak sergilediği eylem doğrudur. Evrensel adalet ilkeleri, insan haklarının karşılıklılığı, eşitliği ve insan saygısı temel alınır.

Ahlaki gelişim konusunda bize kapsamlı çerçeve sunan bir diğer kuramcı ise Piaget'dir. Piaget de Kohlberg gibi ahlaki gelişimi üç temel alt kategoride sınıflandırır ve bunlar kısmen de olsa Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramı ile benzerlik gösterir.

Kohlberg gibi ahlaki gelişimi üç temel alt kategoride sınıflandırır ve bunlar kısmen de olsa Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramı ile benzerlik gösterir.

Ahlak Öncesi Evre (0-7 Yaş): Kural tanımayan bireysel dönem.

Ahlaki Gerçeklik Dönemi (7-11 Yaş): Niyetlerden çok davranışın sonuçlarına odaklanan düşünceler.

Ahlaki Görecelik (11-...): Olayların dıştan gözükten kısımlarından ziyade niyetlere odaklanan düşünceler.

İlkokul sıralarında trafik eğitimi almış her çocuk, arabaların kırmızı ışıkta durması gerektiğini bilir. Çocuklara arabaların hangi ışıkta durması gerektiği sorulduğunda "KIRMIZI!" diye yanıtlayacaklardır. Bu basit soruyu biraz derinleştirip "neden" sorusunu

yönelttiğinizde ise kuvvetle muhtemel “çünkü kırmızı ışıkta geçerse ceza yeriz” yanıtını alırsınız. Bu yanıt Kohlberg’in skalasında en iyi ihtimalle “kanun/düzen” evresinde kendine yer bulacakken Piaget’e göre ise bu tutum ahlaki gerçeklik dönemine işaret etmektedir. Çocukların benmerkezci bakış açısı göz önünde bulundurulduğunda bu hiç de fena sayılmaz. Sorun şu ki yetişkinlerin bir kısmı da kırmızı ışıkta durma eylemini aslen ceza yememek için gerçekleştirir. Akşam saatlerinde etrafta güvenlik kameraları olmadığı düşünülürken, birinin yola atılması durumunda bu insanın yaşamına mal olabileceği düşünülmez hatta biraz ileri gideyim bu düşünülse bile aslında bilinçaltımızda insan yaşamından daha öncelikli olarak hapse girme korkusunu hissederiz. Bu durum, bizim ahlaki görüşümüzün Kohlberg’e göre geleneksel düzeyde, Piaget’e göre ise ahlaki gerçeklik döneminde olduğunu gösterir.

Rivayete göre Kohlberg’in çalışmalarını yürüttüğü ülkelerden biri de Türkiye’dir ve bu çalışmalar neticesinde Kohlberg bizim “kanun düzen” evresinden öteye geçemeyeceğimizi belirtmiştir. Bense bunun böyle olmadığını, genetik kodlarımızda bundan çok daha erdemli tutum ve davranışlar barındırdığımızı düşünmekle birlikte, birey bazında karşılaşılan sosyal problemlerde en az kendi çıkarlarımız kadar karşı tarafın da bu durumdan nasıl etkileneceğini gözetmek gerektiğini aklımızın bir kenarında tutmanın kümülatif anlamda toplumsal ahlakın olumlu yönde etkilenmesine katkı sunacağını düşünmekteyim. Kültürel geçmişimizde yer alan birçok öğreti de bu görüşümü destekler nitelikte öğretilere yer vermektedir. Bkz: “iyilik eyle denize sal, iyilik ise o seni bulur.”.

Lafı fazla uzatmadan sözlerimi sonlandırırken bizi biz yapan değerlerin ne denli önemli olduğunu tekrar hatırlamamız gerekliliğini dipnot olarak köşeye sıkıştırıyor, iyilik, mutluluk ve esenlikler diliyorum.

Kaynakça:

1. Çiftçi, N. (2003). Kohlberg’in bilişsel ahlak gelişimi teorisi: Ahlak ve demokrasi eğitimi. İstanbul: Değerler Eğitimi Dergisi.
2. Kohlberg, L., & Hersh, R. H. (1978). Moral Development: A Review of the Theory.
3. Aydoğan, B. (2020). Anasınıfı Ve İlkokul Öğrencilerinin Kararlarının Piaget’in Ahlak Gelişim Kuramına Göre İncelenmesi (Sakarya İli Örneği). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Abdullah Çağdaş BİLGİN

Özel Eğitim Öğretmeni

MERKEZİMİZDEN HABERLER

BİLSEM ÖĞRENCİ TANILAMA SÜRECİNE İLİŞKİN BİLGİLENDİRME TOPLANTISI

Kdz. Ereğli ve Alaplı ilçelerinde BİLSEM öğrenci tanılama sürecine ilişkin yüz yüze bilgilendirme toplantıları yapıldı.

Toplantıda "2023-2024 Eğitim Öğretim Yılı Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama ve Yerleştirme Süreci'ne ilişkin değişiklikler ve tanılama sürecine ilişkin yapılacak çalışmalar hakkında Bilsem öğretmenleriyle birlikte toplam 275 öğretmene bilgilendirme yapıldı. Ayrıca, katılımcıların tanılama sürecine ilişkin soruları cevaplanarak, görüş ve önerileri alındı.

KURUM PERSONELİNDEN HAYIRLI OLSUN ZİYARETİ

Kdz. Ereğli Rehberlik ve Araştırma Merkezi personeli olarak, Cemile Tatoğlu Anaokulunda müdürlük görevine başlayan eski kurum müdürümüz Sayın Abdülbaki GEMİ'ye hayırlı olsun ziyaretinde bulunuldu.

Kurumumuza verdiği hizmetlerden ötürü teşekkür eder, yeni görevinde kendisine başarılar dileriz.

REHBERLİK ÖĞRETMENİ OLMAYAN OKULLARA YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALAR

Kdz. Ereğli Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü olarak Kdz. Ereğli ilçesinde rehberlik öğretmeni olmayan okullarda öğrencilere ve velilere yönelik sınır koyma, akran zorbalığı, LGS bilgilendirme ve verimli ders çalışma teknikleri başlıklarıyla ilgili seminer çalışmaları yapılmıştır.

Yapılan çalışmayla ilgili veriler tabloda sunulmuştur.

Yapılan Çalışmalar	Erkek Öğrenci Sayısı	Kız Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Toplam
Sınır Koyma Çalışmaları	584	529	151	1264
Akran Zorbalığı Çalışmaları	491	443	59	993
LGS Bilgilendirme Çalışmaları	123	101	13	237
Verimli Ders Çalışma Teknikleri	226	222	-	448

REHBERLİK SERVİSİ ZİYARETLERİ

Kdz. Ereğli Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Rehberlik Hizmetleri Bölümü tarafından okul rehberlik servislerine ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda;

•Kdz. Ereğli ilçesinde 51 okulda görevli 76 Rehberlik Öğretmeniyle görüşülmüştür. Görüşme yapılan 76 öğretmenin mesleki kıdem ortalamasının 12 yıl olduğu ve ortalama 4 yıldır aynı okulda görev yaptıkları görülmüştür. Genel olarak deneyimli öğretmenlerden oluşan bir rehberlik profili hakimdir.

- Alaplı ilçesinde 14 okulda görevli 16 Rehberlik Öğretmeniyle görüşme sağlanmıştır. Görüşme yapılan 16 öğretmenin mesleki kıdem ortalamasının 4 yıl olduğu ve ortalama 3 yıldır aynı okulda görev yaptıkları görülmüştür. 6 öğretmenimiz görevine yeni başlamış olup genç ve alan mezunu öğretmenlerden oluşan bir rehberlik profili hakimdir.

2023-2024 Öğretim Yılı Kdz. Ereğli ve Alaplı ilçe merkezi, belde ve köylerinde bulunan resmi ve özel okullar okul rehberlik servislerine yapılan ziyaretlerin sonuç raporu sitemizde mevcut olup daha detaylı bilgilere sitemizde yer alan araştırmalar bölümünden ulaşabilirsiniz.

BAĞIMLILIKLA MÜCADELE EĞİTİMİ

Kdz. Ereğli Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Rehberlik Hizmetleri Bölüm başkanı Ramazan YANIK ve Dikmen İlkokulu Rehberlik Öğretmeni Merve YILMAZ tarafından Kdz. Ereğli Gençlik ve Spor ilçe müdürlüğünde bulunan 103 personele yönelik bağımlılıkla mücadele eğitimi seminer çalışması yapılmıştır.

ÖZEL EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Kdz. Ereğli Rehberlik ve Araştırma Merkezi Özel Eğitim Hizmetleri bölümünde 2023 yılı boyunca 1399'u erkek, 828'i kız olmak üzere 2227 kişinin eğitsel tanılama ve değerlendirilmesi yapılmıştır. 28 Ev ziyareti gerçekleştirilmiştir. 1726 okul kararı çıkarılmıştır.

ZONGULDAK - EREĞLİ
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ

